

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra žurnalistiky

Bakalářská diplomová práce

Ověření programového formátu Radia Wave

Verification of the Radio Wave Programming Format

Jitka MORÁVKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Alexander Mencl

Olomouc 2009

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, s použitím literatury a pramenů uvedených v bibliografii. Má práce obsahuje 115 171 znaků (včetně mezer a poznámek pod čarou, bez příloh a seznamů).

V Olomouci, 20. dubna 2009

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Alexandru Menclovi za trpělivost a dobré rady při vypracovávání této práce.

OBSAH

1. Úvod.....	5
2. Teoretická část.....	6
2.1 Stručně k rozhlasovému vysílání v českém prostoru	6
2.2 Právní rámec existence Českého rozhlasu	7
2.3 Historie a současnost Radia Wave	8
2.4 Historický nástin procesu diferenciaci rozhlasových stanic s ohledem na české prostředí.....	10
2.5 Rozhlasový formát	13
2.5.1 Vymezení pojmu	13
2.5.2 Jak lze určit programový formát	16
2.5.3 Typologie programových formátů	18
2.5.4 Další pojmy	22
2.6 Programový formát Radia Wave.....	23
2.7 Žánry v rozhlasovém vysílání	28
2.7.1 Žánry publicistických sdělení v rozhlasovém vysílání	28
2.7.2 Žánry současné hudby	31
2.7.3 Upoutávka, jingle, reklama aj.	37
3. Metodologie.....	38
3.1 Výzkumný proces.....	39
3.2 Výzkumný vzorek – výběrový soubor	40
3.3 Techniky zkoumání vzorku; kódovací jednotka	40
4. Analytická část.....	42
4.1 Předpoklady a výzkumné otázky:	42
4.2 Hypotézy	42
4.3 Programové vysílací schéma Radia Wave	43
4.3.1 Týdenní vysílací schéma	43
4.3.2 Denní vysílací schéma.....	43
4.3.3 Pořady Radia Wave	44
4.4 Obsahová analýza vzorku vysílání	47
4.4.1 Hudební žánry v playlistu Radia Wave.....	48
4.4.2 Poměr české a zahraniční hudební tvorby.....	51
4.4.3 Poměr mluveného slova a hudby	52
4.4.4 Mluvené slovo ve vysílání.....	53
4.5 Zodpovězení výzkumných otázek.....	58
4.6 Určení jedinečného programového formátu Radia Wave	59
5. Závěr.....	59
6. Anotace	61
7. Seznam použité literatury.....	63
7.1 Seznam použité literatury	63
7.2 Internetové články a zdroje	64
7.3 Další zdroje	65
8. Seznam vyobrazených tabulek a grafů.....	66
9. Přílohy	67

1. Úvod

Když byla v lednu roku 2005 spuštěna nová stanice Českého rozhlasu, zacílená na mladé posluchače, nikdo nečekal, kolik sporů a kontroverze přinese. ČRo 4 – Radio Wave bylo pro svůj „alternativní“ programový formát dlouho trnem v oku tradičně smýšlejícím členům Rady pro rozhlasové a televizní vysílání i samotnému generálnímu řediteli ČRo Václavu Kasíkovi. Po dalších vleklých sporech o legálnost existence stanice, vedené jako regionální studio, bylo vysílání Wave v létě 2008 na analogových vlnách zrušeno; dnes vysílá pouze digitálně a prostřednictvím Internetu.

Myslím, že Radio Wave přineslo do českého éteru kromě konfliktů také svěží vzduch, který vhodně doplnil „komerční“ variantu alternativního pražského rádia pro mladé posluchače – Radio 1. Wave tak zaplnilo prázdný prostor, který Český rozhlas dlouho opomíjel. Zastřešení Radia Wave veřejnoprávními institucí s sebou ovšem nese jisté povinnosti a zvýšené nároky na tvorbu programového schématu: rádio musí vyplnit vysílací čas kvalitně, vyváženě, zároveň atraktivně a neotřele tak, aby cílové publikum zaujalo.

Cílem této bakalářské práce bude zjistit, jakými prostředky vysílání Radio Wave své posluchače oslovuje, tedy jaký je programový formát Radia Wave a zda se realita vysílání shoduje s tím, co o svém zaměření rádio prohlašuje. Pro získání povědomí o rozhlasovém vysílání v českém prostředí nejprve stručně nastíním jeho historii, přiblížím vznik Radia Wave. Poté určím prostřednictvím odborných definic a rešerší základní pojem - programový formát. Dále budu sledovat formát Radia Wave tak, jak ho definují jeho tvůrci či rozhlasoví analytici. Z toho, co o svém formátu rádio tvrdí, nejprve vyvodím hypotézy, pak provedu kvantitativní obsahovou analýzu. Tu uplatním na žurnalistická sdělení a hudební žánry odvysílané během vybraného výzkumného vzorku – souvislého týdne vysílání. Zjištěná data potom porovnam s hypotézami, které tak vyvrátím nebo potvrdím. Na základě získaných poznatků pak budu schopna určit programový formát Radia Wave.

2. Teoretická část

2.1 Stručně k rozhlasovému vysílání v českém prostoru

Rozhlas je nejstarším elektronickým médiem¹. Pravidelné rozhlasové vysílání bylo zahájeno ve Spojených státech, a to v roce 1920. Rozhlas prošel za téměř sto let své existence velkým vývojem, měnila se i jeho role ve společnosti. Informační, publicistický a sociální význam byl do 60. let 20. století enormní, dnes rozhlas slouží ve více případech jako vedlejší, tzv. kulisové médium.² Jak vysvětluje De Fleur, 30. a 40. léta byla „zlatými léty rozhlasu“, v padesátých letech musel rozhlas začít bojovat o přízeň s dalším, rychle se rozvíjejícím elektronickým médiem – televizí.³

V Československu došlo ke spuštění pravidelného rozhlasového vysílání o tři roky později, než ve světě - 18. května 1923. Stanice Radiojournal vysílala nejprve pouze večer, postupně se délka vysílání prodlužovala. Z pořadů převažovaly ty hudební, od samého počátku ale československý rozhlas přinášel také pravidelné zpravodajství. V roce 1924 spustila vysílání první regionální stanice, a to v Brně. Následovala ji v roce 1929 stanice Ostrava.⁴

Po období válečné okupace, kdy byl rozhlas v českých zemích podroben německé moci, přišla další doba útlaku – následkem únorového převratu byl v dubnu 1948 rozhlas zestátněn, z Radiojournalu se stal Československý rozhlas. V tomto roce se zároveň začalo s plánovitým zřizováním studií v krajských městech.⁵ Na konci padesátých let stát posílil kontrolu nad vysíláním, od roku 1959 řídil státní rozhlas Ústřední výbor KSČ.⁶

V 70. letech tedy vysílaly tři stanice – Hvězda, Vltava a stále vysílala stanice Praha. Takto, až na drobné změny, fungoval Československý rozhlas až do konce 80. let. Po Sametové revoluci došlo k odloučení Československého rozhlasu od státu. Samostatný Český rozhlas vznikl k 1. lednu 1992 na základě zákona 484/1991 Sb. a v tomto institucionálním uspořádání působí dodnes.

¹ Média se tradičně dělí na klasická (např. noviny), elektronická (rozhlas, televize) a multimédia (Internet).

² Schellmann – Gaida 2004, str. 50.

³ De Fleur – Ballová 1996, str. 117 – 120.

⁴ Votavová 1993, str. 10 – 36.

⁵ VACKOVÁ, B. Média a veřejná služba. In *Revue pro média* [online]. Roč. 4, č. 7. Brno, Březen 2004. [cit. 2009-03-03].

⁶ Votavová 1993, str. 10 – 36.

Na začátku devadesátých let také došlo k zásadní změně české mediální krajiny po vzoru západoevropském: k přechodu na tzv. duální systém⁷, který rozděljuje rozhlasovou a televizní krajinu na dvě sféry: veřejnoprávní a komerční. Základní rozdíl mezi nimi je ve financování – veřejnoprávní instituce získávají finanční prostředky především prostřednictvím koncesionářských poplatků, komerční rádia a televize jsou zcela finančně závislá na příjmech z reklamy a vlastní podnikatelské činnosti. Od způsobu financování se pak odvíjí celá řada faktorů, které ovlivňují obsah vysílání, výběr moderátorů, hudby atd. A to tak, aby stanice buď zaujala inzerenty, nebo aby dodržela zákon, stanovy a nařízení správních orgánů. U veřejnoprávního média se tak obecně předpokládá větší objektivita, protože koncesionáři si tak vlastně předplácují objektivní zpravodajství; platí za pořad, který by měl být zacílen na jejich skupinu. Český rozhlas tak svou programovou skladbou plní společenskou zakázku a je „vlastněn“ svými posluchači.⁸

Český rozhlas v současné době zastřešuje čtyři celoplošné, dvanáct regionálních a šest speciálních stanic. Speciální stanice⁹ provozují vysílání do zahraniční, online nebo pouze digitálně. Dále na území České republiky terestricky (analogově) vysílají tři komerční celoplošná rádia a přes osmdesát soukromých regionálních stanic. Komerční rádia jsou vlastněna soukromými organizacemi a jejich příjmy vycházejí pouze z reklamy, sponzoringu apod. V jejich programové nabídce převládá hudební produkce.¹⁰

2.2 Právní rámec existence Českého rozhlasu

Na tomto místě je vhodné zařadit stručný výtah ze Zákona o Českém rozhlasu. Radio Wave je součástí instituce Český rozhlas, funguje tedy za stejných právních podmínek jako jiné veřejnoprávní stanice.

Český rozhlas patří mezi tzv. média veřejné služby. Jeho vznik je iniciován ze zákona, přesněji Zákonem o Českém rozhlasu 484/1991 Sb. Český rozhlas (dále jen ČRo) je v něm definován jako právnická osoba, která hospodaří s vlastním majetkem.

⁷ Jak píše Schellmann, duální systém vysílání je v evropských zemích označení pro stav, kdy vedle sebe působí veřejný a soukromý sektor rozhlasového a televizního vysílání. Jde o symbiózu evropské tradice veřejnoprávního vysílání, s vysloveně tržním, komerčním pojetím vysílání, které vzniklo v USA. V České republice platí duální systém od roku 1990.

⁸ Schellmann – Gaida 2004, str. 47.

⁹ Speciální rádia jsou v Článku 10. v odstavci 2. dokumentu Statut Českého rozhlasu, jenž byl vydán na základě zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, přiblížena takto: „Speciální stanice jsou programově specificky zaměřené a zpravidla vznikají využitím možností nových technologií.“

¹⁰ Schellmann – Gaida 2004, str. 50.

Svou službu veřejnosti plní ČRo provozováním analogového a digitálního vysílání tak, aby zajistil pokrytí území České republiky nejméně třemi celoplošnými stanicemi¹¹ a dále rozhlasovými programy regionálních studií. Kromě toho má ČRo ze zákona povinnost zřizovat vlastní síť zpravodajů, vytvářet archivní zvukové fondy nebo vysílat do zahraničí¹². ČRo je povinen vytvářet a šířit objektivní zpravodajství a další publicistické, dokumentární, umělecké a zábavné pořady pro všechny skupiny obyvatel. Zda ČRo dodržuje zákon a službu veřejnosti, kontrolují nezávislé skupiny odborníků - Rada Českého rozhlasu a také Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada pro RTV vysílání). ČRo je financován z koncesionářských poplatků¹³ a z vlastní podnikatelské činnosti.¹⁴

2.3 Historie a současnost Radia Wave

Radio Wave patří dle strukturního rozdělení stanic Českého rozhlasu do skupiny speciálních stanic, před zářím 2008 náleželo k regionálním stanicím. Základní koncepce radia byla převzata z alternativního hudebního pořadu Radium, který od roku 2002 každý týden vysílala stanice ČRo 6 a jehož vedoucím dramaturgem byl následný ředitel Radia Wave Ladislav Lindner-Kyral.¹⁵ Vznik studia Radia Wave byl z podnětu vedení Českého rozhlasu připravován od května 2005 pod provozní gescí ČRo 2 – Praha na základě převzatého týmu redaktorů a externistů z ČRo 8 - Online. Nábor zaměstnanců pro novou stanici začal probíhat od listopadu 2005, ke konci roku pracovalo na stanici celkem devět zaměstnanců. Na spuštěném zkušebním vysílání 1. prosince 2005 se podílelo 30 externistů.¹⁶

Dne 13. ledna 2006 ve 13.13 hod. zahájil FM vysílač Praha - Cukrák na kmitočtu 100,7 MHz šíření nového programu regionálního studia ČRo 4 – Rádio Wave. Radio Wave zároveň začalo vysílat na internetu, v digitálním multiplexu DVB-T a jako převzaté vysílání na satelitu a v rozvodech kabelových operátorů. Naplnila se tak deset let stará vize o vzniku nové stanice pro mladé posluchače na FM kmitočtu s pokrytím území s nejhustší koncentrací mládeže. Původní záměr vytvořit celoplošnou

¹¹ Celoplošné vysílání je definováno jako vysílání pro nejméně 95% obyvatel České republiky.

¹² K vysílání do zahraničí slouží stanice ČRo 7 – Radio Praha, který má ze zákona povinnost mj. „přispívat k propagaci dobrého jména České republiky“.

¹³ Koncesionářské poplatky mají povinnost platit všechny domácnosti nebo firmy, které vlastní rozhlasový přijímač. K 1. 1. 2009 činí poplatky 45 Kč na domácnost nebo firmu.

¹⁴ Zákon o Českém rozhlasu 484/1991 Sb.

¹⁵ *Radium – Frequent questions and answers*. [Online] c2002-2005 [cit. 2009-04-08].

¹⁶ KOTRBA, Š. *Český rozhlas Radio Wave na vlně 100,7 FM. Příloha k usnesení Rady Českého rozhlasu ze dne 28. 2. 2007* [online]. 2. března 2007 [cit. 2009-04-07].

stanici vždy ztroskotal na nedostatku zkoordinovaných FM kmitočtů, Radio Wave tedy zůstalo regionálním studiem, které vysílalo pro Prahu a Středočeský kraj.¹⁷

Až do roku 2005 v českém veřejnoprávním prostoru chyběla stanice pro posluchače věkové kategorie od 15 do 25 let. Český rozhlas nabízel pouze některé dětské pořady (např. Domino na ČRo 2 – Praha, každý den od 19.00 – 20.00), výše zmíněné Radium nebo každodenní hodinové vysílání na stanici ČRo 3 - Vltava pro mladé lidi a milovníky náročnější hudby, zejména alternativní hudby a world music, v pořadu Čajovna.

Český rozhlas se tedy rozhodl spustit radio, které by rozšířilo službu veřejnosti směrem k mládeži a mladým lidem od 15 do 30 let a naplnilo tak lépe znění Zákona č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu. Ten říká o plnění veřejnoprávních povinností vůči všem věkovým kategoriím toto: „(povinností je) vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na (...) sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti.“

Existence Radia Wave přinesla řadu diskuzí o vhodnosti zvoleného formátu, o oprávnění své pozice ve veřejnoprávním médiu, o rozporech v naplňování funkce regionální stanice. Tyto výtky, které řešila Rada Českého rozhlasu i Rada pro RTV vysílání, vygradovaly v roce 2008 v otevřený spor o legálnost analogového vysílání Radia Wave. Programové schéma Radia Wave podle Rady nesplňovalo požadavky na regionální studio. Přestože byla Radiu Wave udělena v roce 2005 licence k regionálnímu analogovému vysílání legální cestou, Rada pro RTV vysílání vykázkala Českému rozhlasu pokutu za právní nelegálnost vysílání Radia Wave a vyžádala, aby se spor vyřešil soudní cestou.

Konflikt se zákonem nakonec ukončil Městský soud pro Prahu 10 s následujícím konečným prohlášením: „Program regionálního studia podle zákona nemůže být zaměřen na určitou věkovou nebo sociální skupinu, jako je program ČRo4 - Radio Wave, ale musí skutečně reagovat na specifické potřeby obyvatel určitého

¹⁷ KOTRBA, Š. *Český rozhlas Radio Wave na vlně 100,7 FM. Příloha k usnesení Rady Českého rozhlasu ze dne 28. 2. 2007* [online]. 2. března 2007 [cit. 2009-04-07].

geografického regionu, ať už náležejí k jakékoli věkové či jiné skupině.“¹⁸ Na základě tohoto rozsudku přistoupilo vedení ČRo ke zrušení radia na analogových vlnách a frekvence 100,7 byla vrácena středočeské stanici Regina. Od 1. září 2008 tak ČRo 4 - Radio Wave vysílá pouze na internetové adrese www.wave.cz a v digitálním systému.

Na podzim 2008 se radio dostalo do dalších sporů s Radou, když odvysílalo skladbu Swastika Eyes od skupiny Primal Scream. Rada po prozkoumání kontroverzního textu skladby prohlásila, že se jedná o propagaci fašismu a zvažovala udělení pokuty, či dokonce podání trestního oznámení.¹⁹ K žádnému z těchto kroků nedošlo, ale tato kauza znovu oživila protestní hlasy některých členů Rady ČRo, kteří neviděli ve zvoleném „alternativním“ formátu radia vhodnou cestu ke vzdělávání a rozšiřování kulturního povědomí mládeže. Programový ředitel ČRo Richard Medek se o posluchačích této stanice vyjádřil dokonce takto: „Tato menšinová skupina podle mého názoru není budoucností tohoto národa, anebo jenom velice ojediněle,“²⁰ což u mnoha skupin mladých lidí vyvolalo vlnu nevole, došlo k sepsání petic i k protestní akci před budovou rozhlasu dne 28. října 2008, kde se volalo po rezignaci Richarda Medka.²¹ Přes tyto negativní ohlasy zatím k žádné změně v dramaturgii radia nedošlo a alternativní formát Radia Wave zatím Český rozhlas nezměnil.

2.4 Historický nástin procesu diferenciacie rozhlasových stanic s ohledem na české prostředí

V počátcích vzniku rozhlasu existoval pouze základní typ vysílání, který nebyl nijak ohraničený, rozhlas vysílal pro všechny kategorie publika současně. Promyšlená programová strategie a diferenciacie různých typů formátů se poprvé objevila v USA v 50. letech 20. století. Právě v této době začal rozhlas bojovat o publikum s televizí a byl nucen upoutat osobitým způsobem. Počet rozhlasových stanic také stále narůstal a snahy zaujmout co nejširší a heterogenní publikum se staly neefektními. Cestu tedy rozhlas našel v přesném zacílení na konkrétní skupinu posluchačů. Publikum se tak stalo menší, zato však sociálně homogennější.²² Vysílání zacílené na úžeji určené

¹⁸ Výňatek z rozsudku Městského soudu v Praze 10, č. Ca 236/2006, dostupné na www.rrtv.cz.

¹⁹ PROKOP, D. *Rada Českého rozhlasu obvinila Rádio Wave z propagace fašismu* [online]. 20. října 2008 [cit. 2009-04-07].

²⁰ PROKOP, D. *Rada Českého rozhlasu obvinila Rádio Wave z propagace fašismu* [online]. 20. října 2008 [cit. 2009-04-07].

²¹ *Před Českým rozhlasem se demonstrovalo* [online]. 28. října 2008 [cit. 2009-04-05].

²² Bočák – Rusnák 2008, str. 368.

publikum tak bylo v zásadě úspěšnější, stanice si mohla najít své loajální publikum, kterému přinášela přesně to, co ho zajímá a co chce slyšet.

Prvním „formátem“, který se oddělil od obecného typu vysílání, bylo v polovině 50. let newyorské radio WNEW. Toto radio cíleně prodloužilo prostor, který byl ve vysílání poskytnut hudbě, a to na úkor mluveného slova. Tento směr, kterým se vydaly i další stanice, byl výhodný pro posluchače, kteří se již nemuseli plně soustředit na poslech a při jiných aktivitách mohli poslouchat hudbu, přerušovanou pouze krátkými mluvenými vstupy.²³ V následujících desetiletích se v západních zemích postupně vyvinula celá řada odlišných hudebních i mluvených formátů, které se snažily zaujmout různé věkové, sociální i etnické skupiny posluchačů různou hudební nabídkou či zpravodajstvím.

V českém prostoru měla tato diferenciaci oproti západnímu světu opožděný vývoj. Za éry totality zde totiž existovaly pouze stanice státního rozhlasu. U těch došlo k jakémusi primitivnímu zformátování v 60. letech 20. století, kdy se stanice Československého rozhlasu začaly orientovat na různé posluchače. Jan Tůma ve své studii o proměnách organizační struktury v rozhlase a změnách žánrové skladby vysílaného programu postihl zásadní moment, kdy se také v českém prostředí začaly diferencovat jakési „pratytypy“ rozhlasových formátů. Od doby prvotního univerzálního tvaru vysílání nastala změna, rozhlas se vydal cestou uvědomělé tvorby vysílacího schématu a koncepci charakteru stanice a programů formovaných pro určité cílové publikum.

Jan Tůma říká, že na začátku 60. let 20. století dochází v evropském rozhlasovém vysílání k výraznému posílení akustičnosti – tedy jakési cílevědomé „emancipaci“ specificky rozhlasového tvaru pořadů vůči literární (tedy psané) podobě pořadů. Dále uvádí, i v Československém rozhlasu v 60. letech dochází ke vzniku nové programové vlny, kterou nazývá „imaginativní“. Charakterizuje ji jako emancipaci rozhlasové tvorby, která „poznámenala strukturu vysílání projevující se diferenciovanou koncepcí vysílacích okruhů (stanic), vybudováním hlavních redakcí se specifickým programovým posláním a jasným vymezením posluchačů.“²⁴

Zatímco v USA a Západní Evropě šel vývoj rozhlasových stanic dál, směrem ke stále větší diferenciaci, která vyústila ke vzniku desítek různých formátů, u nás se

²³ McFarland 1997, str. 63 – 70.

²⁴ Tůma 2006, str. 85 - 95.

tento vývoj, naznačený v 60. letech, zastavil. 70. léta, poznamenaná režimem normalizace, přinesla striktní kontrolu nad rozhlasem a jeho programovým schématem, jehož vývoj tak stagnoval až do roku 1989 a v podstatě vůbec neodpovídal na poptávku posluchačů. Český prostor od 70. let poskytoval posluchačům pouze tři celostátní stanice, Hvězdu, Prahu a Vltavu, a několik regionálních studií. Hvězda byla zaměřena zpravodajsko-publicisticky, Praha se orientovala na publicistiku a zábavu a Vltava vysílala hudbu a pořady pro náročnější posluchače.

M. Bočák tvrdí, že k pravému formátování rozhlasového vysílání, tedy k uvědomělému strukturování programu rozhlasové stanice, došlo v českých zemích až po roce 1990. Dokonce označuje devadesátá léta za „předformátovou éru“ a přirovnává situaci u nás k 50. létům v USA, kdy se formáty teprve začaly vyvíjet.²⁵

To potvrzuje i stať hudebního publicisty a rozhlasového analytika J. Vlčka, kde se hovoří o počátcích formátů v České republice. Popisuje nástup prvních celoplošných komerčních stanic, které začaly nejprve konkurovat stanici ČRo 1 - Radiožurnál obecným formátem pro širokou cílovou skupinu, postupně však začaly snižovat podíl mluveného slova a vyprofilovaly se jako hudební stanice. Podle Vlčka si stanice byly ve svých programových schématech velmi podobné. „Například v letech 1995 a 1996 vysílalo v Praze zhruba stejný hudební formát 5 stanic (Evropa 2, Bonton, City, Kiss a Zlatá Praha).“ V té době také existovaly specifické formáty, ale jednalo se o okrajové záležitosti s nízkou poslechovitostí (brněnská stanice Hády, Radio Classic).²⁶

Když začal být na konci 90. let český rozhlasový trh přeplněn, stanice musely nutně pracovat na získání svého jedinečného image a s ním svého loajálního publika. Stanice si začaly konkurovat, začaly blíže specifikovat svůj formát a programové schéma; celá řada stanic se po roce 1999 např. přeformátovала na radia pro mladé posluchače.

Současná situace na komerčním rozhlasovém trhu vypovídá o jisté diferenciaci formátů oproti situaci v 90. letech, formáty však jsou mnohem širěji zaměřené, než je tomu např. na americkém trhu. Malý lexikon rozhlasových formátů tvrdí, že „česká rádia jsou díky slabému trhu a velkému množství provozovatelů silně uniformní. Zjednodušeně lze říct, že se naše rádia dělí na mladá (různé druhy AC pro cílovou

²⁵ Bočák – Rusnák 2008, str. 368.

²⁶ VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2009-04-04].

skupinu 15 - 45 let) a stará (Soft Rock, Oldies, Melodie, Country pro cílovou skupinu 30 - 60 let).²⁷ Přesto lexikon dále uvádí příklady několika radií, které se profilují směrem k určitému formátu západního typu.²⁸

2.5 Rozhlasový formát

2.5.1 Vymezení pojmu

Základním cílem práce je určení a ověření formátu rozhlasové stanice Radio Wave. Splnění daného úkolu vyžaduje nejprve vymezení přesnou definici pojmu „rozhlasový formát“ a vědět, jaké jsou jeho charakteristiky a jak jej lze určit.

Pojem rozhlasový formát má mnoho významů, často se užívá nepřesně, v odborné literatuře neexistuje jednotné vymezení tohoto termínu. Pokusíme se nejprve uvést několik definic některých autorů a encyklopedií, poté se na základě těchto definic pokusíme o vymezení vlastní, se kterým budeme dále pracovat.

Rozhlasový formát definuje J. Bartošek jako zaměření stanic na cílové skupiny posluchačů. Typ formátu je podle něj určující pro vysílací schéma stanice. Základní formátové typy rozděluje na: všeobecný typ, zpravodajský, zpravodajsko-hudební, vyprávěcí, telefonický, rodinný, pohodový, křesťanský, pro starší, střední či mladší publikum a hudební.²⁹ Toto rozdělení je samozřejmě poněkud zastaralé, což je následek proměny české rozhlasové krajiny, která za posledních dvanáct let prošla dynamickým vývojem, a to především na poli rozhlasových formátů.

Podle slovníku slovenské rozhlasové tvorby je formát „model rozhlasového programu na základě rámcově stanovených zobecňujících, typických znaků. Základním kritériem je např. cílová věková posluchačská skupina ve vazbě na převažující hudební žánr nebo typ mluveného slova.“³⁰ Tato definice by mohla být uspokojivá, je však příliš stručná a vyhýbá se terminologickým problémům, které jsou nastíněny dále.

Definice, kterou obsahuje stať J. Vlčka, tvrdí, že formát chápeme jako „znak, pojmenovávající určitý produkt na základě zobecnění typických znaků vysílání. Jelikož každé elektronické médium si musí najít svůj prostor mezi ostatními médii a vyhovět

²⁷ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

²⁸ Např. Radio Impuls je zde uvedeno jako formát Soft AC, Radio Šumava zastupuje formát Oldies, Radio Beat se profiluje jako Classic rock atd. (více podkapitola 2.5.3 Typologie programových formátů).

²⁹ Bartošek 1997, str. 26.

³⁰ Maršík 1999, str. 15.

potřebám diváků, lze oproti tomu konstatovat, že každý formát sice alespoň vzdáleně odpovídá některému z hlavních modelů, ale zároveň je neopakovatelný. Čím fragmentárnější je trh, tím více vznikají různé křížence základních formátů.“³¹

Z Vlčkova vymezení pojmu můžeme vysledovat dvojí pojetí rozhlasového formátu. Nutně musíme tedy rozlišovat 1) obecný formát, jakýsi vzorec, který se v praxi naplňuje určitým obsahem, 2) jedinečný formát, profil určité stanice, ke kterému po analýze vysílání a programových charakteristik můžeme rámcově přiřadit některý obecný formát.

Tezi o dvojakosti definovaného pojmu dále rozšiřuje M. Bočák ve svých statích o problémech označení formát. Říká, že formát bývá definován jednak jako „komplexní a konzistentní dramaturgický charakter elektronického média definovaný se zřetelem na co nejefektivnější oslovení cílové skupiny, který je vyústěním úsilí managementu média o naplnění vlastní vize fungování jednotlivých složek programové struktury jako kompaktního celku.“ Tento pojem lze však podle něj chápat i v jeho druhém významu jako „jasně a pevně definovanou koncepci konkrétní rozhlasového programu, která je vyvinutá konkrétním tvůrcem a mající konkrétního vlastníka, která zaručuje jeho rozeznatelnost ve vztahu k podobným produktům, zahrnující tentýž soubor produkčních praktik, určená k přitáhnutí určitého publika.“³² Ve svém druhém významu tudíž může být formát chápán jako prodejná šablona pro tvorbu určitého staničního programu, kterou si, jak dále Bočák píše, jeho tvůrci nechávají patentovat, získávají na ni autorská práva a dále s ní obchodují.³³

Dále si ve jeho stati můžeme povšimnout, že užívá pojmenování „programový formát“. Tento pojem totiž vystihuje přímý vztah formátu a programového schématu stanice a z pojmu rozhlasový formát jsou tak vyloučeny doprovodné jevy, např. image stanice. Termínu programový formát se bude držet i tato práce.

Cenková ve své studii mluví o prodejních formátech (formát v druhém smyslu slova) v kontextu pouze komerčních médií. Píše, že formát se začal užívat při „profilování komerčních rozhlasových stanic směrem k zesílení podílu vysílání jistého druhu populární hudby. Formát tak ze stanice vytváří komplexní rozhlasový produkt

³¹ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

³² Bočák 2008, str. 6 - 11.

³³ Bočák upozorňuje, že slovo formát se také užívá jako pojmenování pro formu jednotlivého rozhlasového nebo televizního pořadu, např. různé formáty reality show, se kterými se také dále obchoduje.

s detailně propracovanou programovou strukturou a vlastní cílovou skupinou.“³⁴ To, že formátování se týká především komerčních stanic, potvrzuje i Slovníček rozhlasových termínů: „Základní dělení (rozhlasových formátů), převzaté z praxe USA, postihuje především komerční a soukromé stanice.“

Protože Radio Wave patří k veřejnoprávnímu rozhlasu, při svém vzniku nepřevzalo žádnou komerční šablonu formátu, ale vedení Českého rozhlasu vydalo podnět k vytvoření jedinečného formátu radia pro mladé posluchače s unikátní dramaturgií. Proto se v této práci lépe uplatní první z Bočákových definic, kdy se jako formát chápe dramaturgický charakter radia a jeho programové skladby, kterou se bude tato práce snažit zkoumat v analytické části.

Tímto česká a slovenská odborná literatura končí, obsažnější studie o programových formátech rozhlasu poskytne pouze literatura zahraniční, kde má také nauka o formátech delší a rozvinutější tradici. „Každé rozhlasové stanici náleží určitá programová struktura, které říkáme formát. Radia usilují o udržení této struktury delší dobu, aby posluchač věděl, co má od nich očekávat. (...) Klíčový faktor při výběru formátu u nové rozhlasové stanice je zaměření na určité cílové publikum.“ V této publikaci dále uvádí tři základní charakteristiky publika, které musí vznikající stanice vzít v úvahu: věk, pohlaví a etnickou příslušnost.³⁵ Další a obsírnější studie typů rozhlasových formátů přináší např. odborník na rozhlasové vysílání Michael C. Keith. Tyto zahraniční teze (např. důraz na etnickou příslušnost) však nemůžeme plně aplikovat na české prostředí které je, jak již bylo naznačeno, od toho zahraničního značně odlišné.

Pro další výzkum v praktické části této práce bude rozhodující definice M. Bočáka, který se specializuje na problematiku formátů, jeho zkoumání jsou také aktuální (stati jsou z roku 2005 a 2008). Z jeho definic může nadále vycházet i tato práce.

Shrňme tedy, že termín programový formát pro nás bude znamenat jedinečnou, celkovou, dlouhodobou a promyšlenou strukturu programového schématu dané rozhlasové stanice vytvářenou s ohledem na její cílové publikum. Toto pojetí termínu bude pro práci klíčové, v závěru práce se tento jedinečný formát Radia Wave pokusíme

³⁴ Cenkova 2008, str. 18.

³⁵ Wells – Hakanen 1997, str. 151.

určit; až následně se ho přirovnáme či přiřadíme k některému z typů obecných formátů.

2.5.2 Jak lze určit programový formát

Programový formát je souhrnem prvků, definujících formu a obsah programu. Vznik formátu určité stanice se nazývá formátování – tedy definování základních parametrů vysílání. Základním parametrem je především zaměření na cílovou skupinu posluchačů. Právě své cílové publikum se stanice snaží oslovit určitým charakterem programového vysílání: různým poměrem mezi mluveným slovem a hudbou, projevem moderátorů, žánry vysílané hudby, stářím hudebních skladeb a jejich zahraničním nebo domácím původem, typem a délkou zpravodajství či typem publicistických žánrů. Které z těchto prvků budou pro určení formátu v rámci této práce klíčové?

O tom, jak lze určit rozhlasový formát určité stanice, se v odborné literatuře píše pouze zkratkovitě, spíše se dočteme o prvcích, z nichž se konečný formát skládá. „Předmětem vytváření programového formátu je typologický výběr a uspořádání relací, výrazové prostředky moderátora a vizuální styl formy, kterou jsou jednotlivé programové typy podávány příjemci.“³⁶ Toto tvrzení je však pro naši práci nedostatečné. Metodami monitoringu formátů se dále již nezabývá žádná odborná literatura, píše se však o nich v dokumentech z mediální praxe, připravovaných pro Radu pro RTV vysílání.

Upřesnění parametrů různých typů formátu přináší jeden z těchto dokumentů. V licenčním řízení stanice, které žádají o udělení povolení k vysílání, musí Radě mimo jiné předložit návrh připravovaného formátu a s ním náčrt programové specifikace připravované stanice. Ten obsahuje následující položky: časový rozsah vysílání (počet hodin denně), základní programovou specifikaci (např. hudební kanál s krátkým zpravodajstvím), hudební formát (žánrové vymezení hudby), rozsah hudby domácí produkce v %, informace o zpravodajství (délka a intervaly relací), cílová věková skupina, podíl mluveného slova v %, speciální parametry (živé reportáže, pořady pro menšiny apod.) a hrubý nástin denního vysílacího schématu (chystané pořady).³⁷

Z výše jmenovaných prvků vysílání bychom tak mohli vyvodit, jaké parametry jsou při určování formátu rozhodující a s jakým formátem chce ta určitá stanice vyjít

³⁶ Bočák – Rusnák 2008, str. 369.

³⁷ Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2008, str. 88.

na trh. Pokud chceme ale zjistit skutečný formát stanice, musíme to, co o sobě stanice tvrdí, v realitě ověřit.

Monitoring formátů stanic, které již na rozhlasovém trhu působí, provádí pro Radu pro RTV vysílání odborní analytici. Jejich stati o formátech jsou přiložené k výročním zprávám Rady. Můžeme se tak dočíst, jakými prostředky zpětně zjišťuje Rada formáty radií.

Rozhlasový analytik J. Vlček říká, že hlavním prvkem formátové analýzy musí být především srovnání předběžných průzkumů s přímým poslechem stanice. Dále pak ve své stati rozpracovává parametry, na které se je třeba při analýze zaměřit a které jsou určující při definici formátu.

Jako výchozí prvek formátové definice dále uvádí oslovení cílové skupiny posluchačů. „Zatímco na největších rozhlasových trzích např. v USA jsou cílové skupiny rozděleny do pětiletých bloků (15 - 19 let, 20 - 24 let atd.), pro malý český trh je dostačující dělení na desetileté cílové skupiny (20 - 29 let, 30 - 39 let).“³⁸ Věková skupina posluchačů, pro které je rozhlasová stanice určena, je skutečně jedním ze zásadních prvků, podle kterého dokážeme formát určité stanice přiřadit k typu formátů, některé formáty dokonce nesou název podle svého cílového publika.

Dalším faktorem, který by mohl být u cílového publika důležitý, je jeho příslušnost k určitému pohlaví. K tomuto J. Vlček říká, že tento činitel není zahrnut v žádné definici obecných formátů, ale stanice jej přesto využívají: „Soustředěním na některou z těchto skupin (ženy nebo muže) si může rádio získat dostatečný prostor na rozhlasovém trhu, i když proti němu stojí stanice stejného formátu.“³⁹

Samotné rozhlasové vysílání pak obsahuje dvě základní složky, které jsou důležité pro určení formátu: hudbu a mluvené slovo. Při definici formátu se tak stanoví typ mluveného slova, jeho kvalita – žánry sdělení, jeho procentuální výskyt ve vysílání - jeho poměr vůči hudbě. V typologii formátů lze vysledovat jistou závislost věku posluchače na preferenci mluveného slova ve vysílání. „V českých podmínkách je řadou průzkumů prokázáno, že zájem o mluvené slovo se proměňuje s věkem posluchače. Zhruba v pětatřiceti letech věku začíná recipient jevit v rádiu zájem o

³⁸ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

³⁹ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

zpravodajství, publicistiku, talk shows a další nehudební formáty. U věkových kategorií nad padesát let je již z rádia očekáváno především mluvené slovo.⁴⁰

Další charakteristikou je nastavení žánrové skladby vysílané hudby. Definice hudebních žánrů určité stanice bývá často v samotném názvu určitého typu formátu (např. AOR, Country formát – viz podkapitola 2.5.3 Typologie rozhlasových formátů). Výběr hudby, tak jako u mluveného slova, také úzce souvisí s cílovým publikem stanice, buď s jeho věkovou kategorií, nebo s jeho žánrovou preferencí. Dalším faktorem, který určuje formát, je poměr mezi domácí a zahraniční tvorbou. Formát, který se plně orientuje na českou hudbu, se velmi liší od formátů hrající pouze zahraniční tvorbu. Do určení formátu je třeba také zahrnout popis programového vysílacího schématu stanice.

Shrňme, že pro určení formátu určité stanice pomocí analýzy vysílání v rámci této práce pro nás budou určující následující parametry: žánry vysílané hudby, poměr mezi domácí a zahraniční hudební tvorbou, poměr mezi mluveným slovem a hudbou, kvalita mluveného slova (žánrové rozlišení vysílaných sdělení) a dále programové schéma vysílání a pořady, které podrobíme deskripci. Bereme na vědomí, že tyto prvky nejsou kompletním výčtem parametrů, podle kterých lze určovat formát. Ovšem analýza všech prvků by zahrnovala úplný rozbor profilu stanice – např. průzkum cílového publika atd., což je nad kompetencemi této práce. Proto bude analýza výše vyjmenovaných prvků pro práci postačující a formát určíme v jejich rámci.

2.5.3 Typologie programových formátů

Programových formátů (typů komerčních formátových „šablon“) dnes existuje velké množství, stále vznikají nové, kombinují se a variují, jiné zanikají. „V Evropě vysílají tisíce rozhlasových stanic různého zaměření, ale dosud neexistuje jednotná evropská klasifikace programových formátů.“⁴¹ Oficiální a přesné rozdělení formátů v mediální teorii nenalezneme, musíme se tedy spolehnout na kusé informace z encyklopedií a na rešerše z mediální praxe.

⁴⁰ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

⁴¹ SEHNALOVÁ, R. Rádio na prahu nového tisíciletí. In *Strategie* [online]. 19. června 2000 [cit. 2009-04-01].

Slovníček termínů slovenské rozhlasové tvorby formáty hrubě člení na hudební a mluvené.⁴² M. Bočák uvádí, že v angloamerické teorii se rozlišují tři základní typy rozhlasových formátů:

1) programové formáty s dominancí zpravodajství, rozhovorů a sportu, kde je velký důraz kladený na mluvené slovo

2) hudební programové formáty

3) jiné programové formáty.⁴³

Podrobnější rozdělení přináší Malý lexikon rozhlasových formátů.⁴⁴ Dělí je na obecné hudební formáty, žánrově vyhraněné hudební formáty, formáty mluveného slova a smíšené formáty. Toto dělení je vyhovující pro další práci, je dostatečně podrobné a postihuje i základní skupiny radií vyskytujících se v České republice. Uvedeme zde rešerše typů těchto formátů tak, jak je uvádí Malý lexikon rozhlasových formátů. Seznam není kompletní, jedná se pouze výběr těch nejzákladnějších typů:

Obecné hudební formáty

AC (Adult contemporary) - jedná se o nejběžnější formát jak v České republice, tak v zahraničí. Je orientován na střední věkovou skupinu posluchačů v produktivním věku (20 – 50 let). Tento široký formát se hudebně zaměřuje na osvědčené populární skladby posledních deseti až dvaceti let, z mluveného slova se převážně jedná o krátké moderátorské vstupy komentující odehrané skladby, soutěže či velmi stručné zpravodajství. Podle specifikace vysílané hudby (a tím pádem i cílového publika) lze od formátu AC dále vydělit:

- **Hot AC** pro mladší posluchače (18 - 40 let), kde převažují nové skladby nebo skladby mladší patnácti let
- **Modern AC** (nebo také **Soft AC**, 25 – 55 let), který zařazuje ještě méně hudebních novinek než klasický AC a spoléhá na starší skladby populární hudby
- **Gold AC** (30 – 60 let), který je určen starším posluchačům a je tím ovlivněn i výběr hudby, hrají se také písně z 50., 60. a 70. let, tzv. oldies, staré popové a rockové hity které jsou často pomalejšího tempa.

⁴² Maršík 1999, str. 15.

⁴³ Bočák – Rusnák 2008, str. 370.

⁴⁴ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

- **Euro AC** – alternativní hudba (viz podkapitola 2.6 Programový formát Radia Wave).

Oldies – formát pro starší posluchače, který narozdíl od AC Gold ze svého záběru zcela vylučuje soudobé skladby a hraje pouze oldies. Cílová skupina 30 - 60 let.

Melodie/Schlager – formát, který kombinuje Soft AC a Oldies, hraje staré melodie a současné popové hity.

CHR (Contemporary Hits Radio) – rádio pro mladé posluchače (14 - 24 let), který je založen na aktuálních hitparádových hitech (viz podkapitola 2.6 Programový formát Radia Wave). Dále se dělí na EHR (European hits radio), Dance CRH (diskotéková a taneční hudba) a Rock CHR (novinky z rockové scény).

UC (Urban contemporary) – v evropském prostředí je UC jakýmsi alternativním formátem ke komerčním stanicím rozhlasové krajiny pro cílovou skupinu 18 – 35 let (viz 2.6 Programový formát Radia Wave). V americkém pojetí se však jedná o rádio hrající pouze „černou hudbou“ r'n'b, hip-hop a soul; je ovšem poslouchána i bílou populací.

Žánrově vyhraněné hudební formáty

Tyto formáty nejsou vymezené vůči věkové kategorii posluchačů, ale vůči jejich hudebním preferencím; vysílají tak pouze hudbu jednoho nebo několika příbuzných žánrů, jako např.:

Classic rock – vysílá klasické a osvědčené hity z rockové scény posledních čtyřiceti let, pokrývá všechny subžánry rocku od soft rocku a komerčního rocku po hard rock. Cílová skupina 30 – 55 let.

Soft rock – rockový formát se známými hity pomalejšího tempa. Cílová skupina 25 – 60 let.

AOR (Album orientated rock) – formát zabývající se současnou rockovou scénou (viz podkapitola 2.6 Programový formát Radia Wave).

Country formát - v České republice má svou specifickou formu. Díky dlouhé tradici trampingu zde mají country radia vybudovanou posluchačskou základnu, která je rozdílná od country posluchačů z jiných zemí, proto je zde odlišný i formát country

rádií. Podle J. Vlčka je zde „neurčitý country formát“ nejúspěšnějším žánrově vyhraněným hudebním formátem. Cílová skupina 25 - 60 let.

Classic - vysílá pouze klasickou hudbu, někdy i jazz nebo world music. Cílová skupina 30 – 60 let.

Formáty mluveného slova

Důraz je kladen na mluvené slovo, zpravodajství, publicistiku, v zahraničí tyto formáty zastupují také různé sportovní či náboženské stanice apod.⁴⁵ Hudební prvky se zde používají pouze jako předěly nebo jingly.

Allnews - čistě zpravodajský formát

Talk/News - kombinuje zpravodajské bloky v nejatraktivnějších vysílacích časech s diskuzemi a talk show v časech ostatních. Je v České republice zastoupen stanicí ČRo 6, ne však ve zcela čisté podobě.

Smíšené formáty

Jsou to formáty, u kterých není určující složkou ani hudba ani mluvené slovo, např.:

Full service – Rádia poskytující kompletní servis, tedy hudbu, zpravodajství, publicistiku a zábavu. Největší důraz je ovšem kladen na informační složku. Podle podílu zastoupení jednotlivých prvků můžou rádia inklinovat na jedné straně k některému z hudebních formátů (nejčastěji AC) nebo na druhé straně až k News/Talk formátu. Cílová skupina 30 – 60 let, v českém prostředí tento formát zastupuje ČRo 1 – Radiožurnál.

Variety – Všeobecný formát založený na blokovém programování, hudební bloky střídají bloky zábavné, diskusní pořady, talk show nebo publicistika. Někdy se o něm mluví jako o rodinném rádiu. K tomuto formátu se blíží stanice ČRo 2. Cílová skupina 25 – 60 let.⁴⁶

Na závěr podkapitoly je třeba zdůraznit, že široká paleta programových formátů se vyskytuje pouze na velkých a rozvinutých rozhlasových trzích, jakým je např. trh v USA, Velké Británii nebo v Německu. Tato typologie přišla do České republiky právě

⁴⁵ Maršík 1999, str. 15.

⁴⁶ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

ze zahraničí, komerční formáty sem byly na konci 90. let „uměle“ nasazeny a neproděly zde svůj přirozený vývoj vůči poptávce rozhlasového trhu. Český rozhlasový trh nemá potenciál takový, aby se zde mohly rozvinout všechny v zahraničí jinak běžné formáty (neexistuje zde např. čistý formát CHR nebo UC v americkém pojetí). Stanice s úzkým a speciálním žánrovým formátem by v současném komerčním prostředí těžko hledaly větší skupinu posluchačů tak, aby nebyly ztrátové.

V českém prostoru v průběhu dvou minulých desetiletí vznikly některé stanice s výše uvedenými formáty, často se však jednalo spíše o kombinace více formátů s mnohem širší věkovou specifikací posluchačů. J. Vlček ve spojitosti s českými programovými formáty toto specifikum objasňuje: v českém prostoru existuje nutnost vzniku jakéhosi širokého formátu, která vychází právě z malé rozlohy zdejšího rozhlasového trhu. Tento formát Vlček nazývá jako „univerzální pop formát“, vycházející z AC, se široce definovanou cílovou věkovou skupinou a s mainstreamovým hudebním obsahem takovým, aby vyhovoval co největší skupině obyvatel od mladých generací až po nejstarší. Stanice takového formátu hledají bezpečnou „střední“ cestu na rozhlasovém trhu; jedná se především o regionální rádia.⁴⁷

2.5.4 Další pojmy

Ke splnění stanoveného cíle je třeba objasnit definice dalších pojmů, se kterými budeme operovat. K častým terminologickým záměnám dochází např. u slov pořad a program. Pojem rozhlasový pořad definuje Encyklopedie praktické žurnalistiky jako „relativně samostatný a uzavřený prvek programu, který je od ostatních částí oddělen slovně (ohlášením, odhlášením), hudebním nebo jiným akustickým signálem (znělkou, gongem, pauzou, apod.) nebo skladebně (např. tematickým nebo žánrovým odlišením). (...) Rozhlasový pořad je základní stavební jednotkou rozhlasového programu, v němž je spjat s ostatními relacemi do uspořádaného celku, v jehož rámci se podílí na fungování celého systému programové tvorby příslušné rozhlasové stanice.“⁴⁸ Pořad je tedy součástí většího celku – programu.

Rozhlasový program je pak celkové zaplnění vysílacího času stanice. Pojem rozhlasový program charakterizuje J. Maršík takto: „V rozhlasové teorii je (rozhlasový program) charakterizován jako integrovaný celek a blíže vymezen jeho podstatnými

⁴⁷ VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2009-04-04].

⁴⁸ Osvaldová – Halada 1999, str. 137.

znaky.“⁴⁹ Maršík rozhlasový program chápe jako souhrn všech rozhlasových pořadů v určitém časovém úseku, k němuž tento pojem vztahujeme (např. odpolední program týdenní program, roční program).⁵⁰ Mezi pořadem a programem stojí programový blok, který vzniká, pokud je více pořadů spojeno do jednoho celku v rámci celkového programu.⁵¹

Rozhlasový pořad je naplněn dílčími prvky. Takovým prvkem vysílání je např. hudební skladba, píseň. Píseň je jedním z nejstarších lidských hudebních projevů, má původ v lidové sféře. Je charakterizována jako kratší hudební celek, ve kterém vokál za doprovodu hudebních nástrojů zpívá text, často rýmovaný⁵². Charakteristickým prvkem písně je střídání slok a refrénu – opakující se části skladby. Písně jsou základní náplní rozhlasového vysílání, rozhlasové stanice hudebních formátů jich zahrají deset až patnáct za hodinu. Obliba písní u širokého publika souvisí s funkcí rozhlasu jako kulísového média. Každá píseň, především soudobé populární hudby, má svůj styl – své žánrové zaměření (viz podkapitola 2.7.2 Hudební žánry).

Dalším pojmem, důležitým pro rozhlasové vysílání, je playlist. Playlist chápeme jako seznam titulů hudebních skladeb uváděných rozhlasovou stanicí v daném časovém úseku. Ve vysílání se také setkáme s reprízou pořadu, tzn. opětovné uvedení pořadu, který již byl v minulosti odvysílán.⁵³

2.6 Programový formát Radia Wave

Jak již bylo naznačeno v předchozích podkapitolách, formát Radia Wave bude tato práce určovat jako jedinečný formát, hodnotit programovou skladbu podle výše daných kritérií. Až na závěr se ho pokusíme přiblížit některým ze známých komerčních formátů nebo jejich kombinaci. Nejprve se v této podkapitole zaměříme na to, jak Radio Wave prezentují lidé z jeho vedení či analytici Rady ČRo, poté blíže definujeme komerční formátové „šablony“, ke kterým bychom mohli Radio Wave v závěru práce přiblížit.

Radio Wave vzniklo výslovně jako stanice pro mladou generaci, která vysílá nepřetržitě 24 hodin. V licenčním řízení bylo schváleno programové schéma zaměřené

⁴⁹ Maršík 1995, str. 10.

⁵⁰ Maršík 1995, str. 11.

⁵¹ Šmíd 1995, str. 23.

⁵² Objevují se však i čistě instrumentální písně bez lidského hlasu či písně pouze vokální, samozřejmě i texty nerýmované

⁵³ Šmíd 1995, str. 25.

na věkovou skupinu 15 – 30 let. Cílová skupina byla specifikována jako „mladí lidé, pohybující se okolo klubové scény, posluchači, pro které je hudba životním stylem, s vyšším IQ a větším přehledem než průměrný návštěvník venkovských diskoték. Takový posluchač většinou studuje gymnázium, střední či vysokou školu, běžně pracuje s počítačem a internetem, umí cizí jazyky. Zajímá se o svět okolo sebe, není pasivním konzumentem.“⁵⁴ Zde můžeme vystopovat jistou specifikaci zvoleného formátu, který není v případě Radia Wave mainstreamový⁵⁵, ale bude se zakládat na jakési alternativě k českým komerčním rádiím, které se taktéž zaměřují na mladé posluchače.

Z průzkumu, který pro Radu Českého rozhlasu vyhotovila firma Radio Projekt, vyplývá, že Radio Wave má skutečně nejsilnější posluchačskou základnu mezi mladými věkovými skupinami⁵⁶:

Tabulka 1 – Procentuální zastoupení věkových skupin mezi posluchači

Věková skupina	Procentuální zastoupení
12 – 19 let	26,7 %
20 – 29 let	41,5 %
30 – 39 let	24,2 %
nad 40 let	7,6 % ⁵⁷

Společenský profil posluchačů upřesnil Š. Kotrba ve své analýze, kterou provedl jako člen Rady Českého rozhlasu (viz Příloha 1). Z profilu je jasně zřetelné alternativní smýšlení představeného „prototypu“ posluchače Radia Wave, s vyhraněným kulturním vkusem. Důraz je kladen zejména na fakt, že posluchači mají být z větší části z řad studentů. Programová nabídka a vysílací schéma radia se logicky bude snažit uspokojit zájmy mladých posluchačů. Jakými prostředky se toho snaží docílit? V první řadě tak činí zejména výběrem z alternativních žánrů hudby. Radio Wave na svých oficiálních stránkách píše:

⁵⁴ KOTRBA, Š. *Český rozhlas Radio Wave na vlně 100,7 FM. Příloha k usnesení Rady Českého rozhlasu ze dne 28. 2. 2007* [online]. 2. března 2007 [cit. 2009-04-07].

⁵⁵ Slovo mainstream, z angl. main (hlavní) a stream (proud) se užívá jako označení pro převládající proud v různých druzích umění, pojem je spojen především s komerčními trendy populární kultury.

⁵⁶ Další informace o věkové skladbě posluchačů poskytuje příloha k Výroční zprávě Rady Čro za rok 2008 (viz Příloha 3).

⁵⁷ KOTRBA, Š. *Český rozhlas Radio Wave na vlně 100,7 FM. Příloha k usnesení Rady Českého rozhlasu ze dne 28. 2. 2007* [online]. 2. března 2007 [cit. 2009-04-07].

„Zaměřujeme se na posluchače, kteří hledají něco nekomerčního a netradičního, zajímají se o muziku, její jednotlivé žánry a její nové trendy. (...) Playlist Radia Wave tvoří především indie kytary, postrock⁵⁸, nu folk, elektro⁵⁹, kvalitní pop⁶⁰ a alternativní hip-hop. (...) Hudební nabídka by měla dobře uspokojit všechny ty, kterým český komerční éter nestačí. Rozhodujícím faktorem při nasazování novinek je pro nás kvalita hudby, nikoli prodejnost desek či umístění v hitparádě.“⁶¹

Další složkou vysílání je mluvené slovo. Š. Kotrba ve své analýze tvrdí, že základní poměr hudba/slovo je u tohoto rádia nastaven cca na 85/15 %. Mluvené slovo podle něj pak zastupují rozhovory, reportáže, pozvánky a další informace o kulturním dění, kulturní tipy. Totéž se dočteme i na stránkách radia:

„Nezapomínáme ani na aktivní sportovce. Přinášíme informace především o adrenalinových a alternativních sportech. Věnujeme se vědě, novým technologiím, módě a publicistice. (...) Kromě hudby má Radio Wave ve svém hledáčku divadlo, film, life-style, publicistiku a adrenalinové sporty, jako je např. skate, snowboarding, skoky do vody, B.A.S.E. jumping apod. Ve vysílání se pravidelně věnujeme charitativním projektům, mladé nekomerční kultuře, politickému dění doma i ve světě, cestování a outdoorovým aktivitám a módě. Poradíme vám na jaká divadelní představení se vydat, která výstava by vám neměla uniknout, a na kterém koncertě se rozhodně nebudete nudit.“

Radio Wave tedy tvrdí, že se věnuje mnoha tématům, které by mohly zajímat mladé posluchače. Předpokládáme, že těmto tématům budou logicky věnovány publicistické pořady s různými typy publicistických sdělení. Ve Výroční zprávě Rady ČRo za rok 2008 se dočítáme výsledky hodinové analýzy vysílání, které přibližují počty hodin věnovaných různým publicistickým tématům ve srovnání se žánrovým rozlišením hudby (viz Příloha 4).

O poměru české a zahraniční hudební tvorby ve vysílání se stránky Radia Wave nezmiňují, neposkytují také informace o svém zaměření na ženské nebo mužské publikum. Tyto informace můžeme nalézt v analýzách Výročních zpráv Rady ČRo.

⁵⁸ Postrock může být ztotožněn s pojmem alternative rock.

⁵⁹ Pod pojmem elektro si můžeme představit veškerou alternativní elektronickou hudbu – electropop, electronica, breakbeat, industrial apod. (viz podkapitola 2.7.2 Žánry současné hudby).

⁶⁰ Jako „kvalitní pop“ bychom mohli označit pop, který neusiluje o komerční úspěch; píseň nekopíruje jednoduchá hudební schémata, snaží se být určitým způsobem progresivní. Takový pop může být ve vysílání zastoupen např. žánry indie pop, noise pop nebo electropop.

⁶¹ *Radio Wave – kdo jsme, co děláme* [online]. c2009 [cit. 2009-04-04].

Tam se říká, že v prosinci 2006 dosáhl počet českých skladeb na Radiu Wave 20 %, předtím kolísal v poměr 10 – 20 %.

O poměru ženských a mužských posluchačů se můžeme dočíst ve Výroční zprávě za rok 2008. Dokument tvrdí, že muži převládají nad ženami v poměru 91,2 % ku 8,8 % (viz Příloha 3).

Pokud se předběžně pokusíme Radio Wave přiřadit k některému z typů komerčních formátů (ke konečnému přiřazení dojde až v kapitole 5. Závěr), v úvahu budou vzhledem k věkové skupině posluchačů 15 – 30 let a alternativnímu hudebnímu zaměření přicházet následující typy:

UC - Urban Contemporary (evropské pojetí)

„Formát pro mladé a velmi náročné posluchače. Zařazeny jsou skladby od rocku až po techno. Cílová skupina je 18 - 35 let. Alternativní hudební formát pro mladou „nespokojenou“ městskou populaci, široký playlist obsahuje vše od nekomerčního poprocku přes jazz, ethno až po house. Obvyklé jsou remixované verze známých hitů a skladby s dlouhou stopáží. Charakterickým jevem je nekonformní projev moderátorů. Na českém trhu je zastoupen stanicí Radio 1.“⁶²

Š. Kotrba ve své analýze tvrdí, že svým programovým formátem patří do kategorie Urban contemporary i Radio Wave. Říká, že Wave má alternativní hudební a kulturně publicistický formát právě pro mladou a „nespokojenou“ městskou populaci. Pokud připustíme, že Urban contemporary v evropském pojetí není definován jako formát hrající pouze černošskou hudbu (hip hop, soul), mohl by u Radia Wave tento typ skutečné přicházet v úvahu.

J. Vlček neužívá názvu Urban contemporary, ale Alternative Urban, který podle něj „sleduje moderní taneční trendy a některé nové, obsahově často velmi problémové trendy v rapové hudbě.“⁶³ Pod pojmem problémové trendy v rapové hudbě bychom si dnes mohli představit alternativní a experimentální hip hop, jehož vysílání předpokládáme i u Radia Wave.

⁶² DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů*. [Online] 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

⁶³ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

Euro AC - alternativní hudba

Jedná se o podkategorii formátu Adult contemporary, která specifikuje své hudební zaměření jako alternativní stanici se širokým záběrem. Cílovou skupinou jsou náročnější posluchači, kteří nechtějí poslouchat mainstreamové hity; věkově jsou specifikováni kategorií 20 - 45. Do playlistu jsou zařazeny méně, či vůbec známé nekomerční skladby. Kromě anglických skladeb má větší zastoupení také německá, francouzská, italská a španělská hudba.⁶⁴

J. Vlček namísto formátu Euro AC definuje následující alternativní obecné formáty: AAA (Adult album alternative), které vymezuje jako formát kombinující nové trendy s klasickým rockem, oslovuje starší a zkušenější posluchače alternativní scény; a New Rock (též Modern Rock nebo Alternative Rock), který podle něj akcentuje novou kytarovou hudbu nebo zajímavější trendy na taneční scéně. Oba tyto formáty by částečně mohly odpovídat hudebnímu zaměření Radia Wave.

AOR - Album Oriented Rock, 19 - 34 let, alternativní rock

Rádia hrající alternativní rockovou muziku, méně známe a netypické písně. Neorientuje se na singly, ale prioritu mají ostatní zajímavé skladby z rockových alb. Zařazeny jsou neznámí, ale i známí interpreti.⁶⁵

J. Vlček o tomto formátu tvrdí, že se jedná o „klasické pojmenování alternativního rozhlasového programu, typického pro různá studentská a nezávislá rádia do první poloviny devadesátých let, čili pro věkovou skupinu do třiceti let. Orientovala se hlavně na velmi exkluzivní rockové trendy a netypické skladby.“⁶⁶ U Radia Wave by mohl částečně tento formát přicházet v úvahu, ale chybí mu elektronická hudba, kterou Wave také má ve svém playlistu.

CHR - Contemporary Hits Radio, 13-20 let.

„Jedná se o Rádia, která hrají pouze nejnovější hudbu. Zaměřena jsou na nejmladší posluchače. Nasazování novinek je okamžité. Na základě úspěchu těchto skladeb se začínají hrát na rádiích Hot AC a následně dále. Playlist je úzký a jeho rotace je kolem 3 hodin. Skladby zůstávají v playlistu jen pár měsíců. CHR se dělí dále

⁶⁴ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

⁶⁵ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

⁶⁶ VLČEK, J. Formáty rozhlasových stanic. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04].

na EHR - European Hits Radio (pop/rock Evropa), Dance CHR (klubová scéna) a Rock CHR (Rock).⁶⁷

J. Vlček o CHR formátu tvrdí, že obsahuje minimum mluveného slova a že v České republice nemá šanci vybudovat posluchačskou základnu. Malý lexikon rozhlasových formátů tvrdí, že v České republice CHR neexistuje. CHR by mohl částečně přicházet v úvahu, protože Wave ve svém profilu tvrdí, že sleduje nové trendy v hudbě a v playlistu se objevuje mnoho novinek, které nejsou starší než jeden rok.

Z toho, co bylo řečeno v této podkapitole (co o sobě tvrdí Radio Wave a analytik Rady pro RTV vysílání Š. Kotrba), v analytické části vyvodíme hypotézy. Ty tak nastolí věty, které budou předpokládat určitou žánrovou skladbu hudby, určitý poměr mluveného slova a hudby, určitý poměr zahraniční a české tvorby, žánrové zařazení mluvených sdělení.

2.7 Žánry v rozhlasovém vysílání

Pro účely pozdější analýzy je v této části nutné také teoreticky vymezit a definovat žurnalistické a hudební žánry. V následujících podkapitolách si tak vytvořím teoretický podklad pro kategorie, ke kterým budu v analytické části přiřazovat odvysílaná žurnalistická sdělení, moderátorské vstupy, hudební skladby apod.

2.7.1 Žánry publicistických sdělení v rozhlasovém vysílání

V rozhlasovém vysílání se logicky setkáváme pouze s mluveným, nikoli psaným slovem. K tomuto projevu patří buď žánry publicistických sdělení primárně psaných, přejatých z novinové žurnalistiky, které rozhlas modifikuje do mluvené podoby, nebo užívá žánrů publicistických sdělení primárně mluvených. Dále lze rozhlasové žánry, podle dělení publicistických žánrů psaných dle funkcí, rozdělit na zpravodajské, publicistické v užším slova smyslu a syžetové.⁶⁸

Mluvené komunikáty (tedy i rozhlasové), se kterými se budeme setkávat ve vysílání rádia, mají v porovnání s psanými svá specifika: „Mluvené komunikáty publicistické oblasti, nejde-li o přímé, situační zprostředkování nepřipravených promluv či dialogů, mají charakter sdělení dominantně připravených, primárně psaných, v nichž

⁶⁷ DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08].

⁶⁸ Jílek 2004, str. 69 – 70.

je přítomna i záměrná, pragmatická stylizace, projevující se přepínáním kódu, např. užívání obecné češtiny, slangismů.⁶⁹

Následuje přehled a stručná definice žánrů, jejichž výskyt předpokládáme ve vysílání Radia Wave:

Zpráva je základní zpravodajský žánr, který má primární funkci informovat o aktuálních událostech. Častěji, než zpráva v základní podobě (která odpovídá pouze na otázky kdo? kdy? kde? co?), se v rozhlasovém vysílání objevuje její modifikace - rozšířená zpráva, která kromě informací základních odpovídá také na otázky jak? a proč?. Jak píše Jílek, pro mluvenou zprávu je typický tzv. měkký začátek, kdy se nejdůležitější informace neumístí hned do první věty, ale až do té následující, z důvodu upoutání pozornosti posluchače a připravení na daný obsah zprávy.⁷⁰ V rozhlase se tento žánr zprávy spíše než jednotlivě vyskytuje ve skupinách, tzv. zpravodajských blocích.

Jak píše Jílek, dalším typickým rozhlasovým žánrem je oznámení (pozvánka). Také patří mezi zpravodajské žánry, ale narozdíl od zprávy, která informuje o uplynulých událostech, oznámení informuje o akcích, které se teprve chystají⁷¹. Pozvánky nebo oznámení v rozhlase také mohou být seskupovány do bloků, pak plní funkci např. kulturního servisu, který podá několik informací o chystaných uměleckých akcích. Takový kulturní servis předpokládáme i ve vysílání Radia Wave.

Rozhovor neboli interview patří podle Jílka mezi dialogické primárně mluvené žánry. Rozdělujeme ho na zpravodajský a publicistický. „Zpravodajské interview bývá dominantně realizováno mezi dvěma osobami. (...) Jednotlivé otázky a odpovědi tvoří relativně samostatné celky, výpovědi dotazovaného a odpovídajícího na sebe navzájem nenavazují, na rozdíl od rozhovoru publicistického (v užším smyslu slova).“⁷² Publicistický rozhovor se podle Jílka také objevuje v několika modifikacích – jako rozhovor zjišťující názory, rozhovor osobní, skupinový a biografický.⁷³ Pro rozhlasové vysílání je publicistické interview obvyklým žánrem. Probíhá většinou jako rozhovor moderátora a pozvaného hosta; není odvysílán vcelku, ale mezi vstupy bývá zařazována hudba.

⁶⁹ Jílek 2004, str. 74.

⁷⁰ Jílek 2004, str. 75.

⁷¹ Jílek 2004 str. 109.

⁷² Jílek 2004, str. 108.

⁷³ Jílek 2004, str. 138 - 139.

Komentář je žánr publicistický v užším slova smyslu. Jílek říká, že se jedná o sdělení, které bezprostředně reaguje na zpravodajské informace a interpretuje fakta. Základním cílem je podle něj prezentovat názor autora na předmět zájmu a přimět příjemce, aby se s názorem ztotožnil; charakteristickým rysem je aktualizované vyjadřování, argumentace je nevěcná.⁷⁴

Recenze je publicistický žánr v užším slova smyslu, který má podle Jílka za cíl přiblížení a vyvážené hodnocení hotového, publikovaného díla. „Úvod náleží vždy informacím o uměleckém díle, uvádí, o jaké dílo jde, kdo je jeho autorem. Ve stati následuje v úvahové linii hodnocení díla. (...) Závěr obvykle přináší souhrnné zhodnocení, mnohdy nepřiliš rozsáhlé.“⁷⁵

Portrét je podle Jílka žánr, který patří do publicistické oblasti v užším slova smyslu. „Jeho cílem je věcné představení osobnosti, etap života, činů, výsledků práce, názorů atd., obsahuje jejich hodnocení,“⁷⁶ čímž se podle Jílka liší od biografie, která obsahuje čistě informativní sdělení životopisných údajů.

Reportáž řadí Jílek do syžetové oblasti, upozorňuje však, že v mediální praxi se tento název užívá jako označení pro různé žánrově nezačlenitelné texty na pomezí publicistického referátu a reportu. Pojem reportáž Jílek dále definuje jako publicistickou formu, jejímž základem je silně subjektivizovaný odraz reality. Jílek parafrázuje J. Hrabáka, který hovoří o reportáži jako o „zprávě očitého svědka o události, zemi aj., v níž se výrazně projevuje autorův bystrý postřeh i osobní vztah k námětu, a to jak při výběru sdělovaných faktů, tak i v jazykovém ztvárnění. Autor je součástí děje, je mu osobně přítomen a příjemci zprostředkovává své zážitky a dojmy“⁷⁷ Takto bude reportáž vnímat tato práce.

Jako s mluveným slovem se ve vysílání většiny stanic běžně setkáváme ještě s tzv. vstupy moderátorů, které nelze nijak žánrově zařadit. Vstupy většinou informují o odvysílaných skladbách, ohlašují aktuální čas, připravují posluchače na následující zpravodajské nebo publicistické sdělení, prostě sdělovacím stylem komentují aktuální dění apod. V rámci mluvených vstupů moderátora můžeme odlišit soutěž. Jedná se

⁷⁴ Jílek 2004, str. 133.

⁷⁵ Jílek 2004, str. 134.

⁷⁶ Jílek 2005, str. 141.

⁷⁷ Jílek 2004, str. 147.

většinou o interaktivní dialog mezi moderátorem a posluchačem, který soutěží o anoncovanou cenu.⁷⁸

2.7.2 Žánry současné hudby

Písňe a současnou hudební tvorbu domácích i zahraničních interpretů, které jsou součástí i vysílání Radia Wave, nelze bez teoretického podkladu zařadit jednoznačně ke kategoriím. Žánry populární hudby se neustále vyvíjejí, diverzifikují, kombinují se, jejich hranice jsou nejasné. Stále vznikají žánry nové, sami interpreti často pojmenují svůj originální styl novým způsobem nebo dokonce zcela novými slovy.

Pro výzkum této práce zde tak budeme muset vytyčit hranice současných hudebních žánrů, definovat jejich podstatné znaky, aby je bylo v analytické části možné v hudebním proudu při rozboru rozpoznat a rozdělit do kategorií. Musíme však mít na paměti, že žánrové rozdělení hudby nemůže být nikdy přesné a exaktní. V praxi totiž hudební skladba velmi často není čistokrevným zástupcem jednoho stylu, ale jsou v ní rozpoznatelné vlivy jiných příbuzných i vzdálených žánrů. Ve výzkumu se tedy pokusíme skladbu přiřadit k žánru, ke kterému má nejbližší, i když zařazení nebude zcela úplné. Na druhou stranu lze říci, že skladbu, která je ovlivněna kombinací žánrů (např. electropop/dance/disco) lze hrubým zařazením do jedné z kategorií (např. jako electropop) definovat dostatečně. Uvedené žánry jsou si příbuzné či stavějí na stejných principech. Proto bude pro naši práci - určení formátu - řazení skladby k jednomu žánru dostačující.

Ještě upřesníme, že soudobou hudbu můžeme rozdělit na dva základní druhy: akustickou (hranou na „živé“ nástroje) a elektronickou (vyráběnou počítačem či jiným elektronickým zařízením). V realitě současné hudby se oba dva druhy často kombinují, jeden přijímá vlivy druhého.

V definicích žánrů budeme vycházet z odborného slovníku Grove Dictionary of Music and Musicians⁷⁹, který je nejrozsáhlejším odborným muzikologickým slovníkem a jeho obnovené vydání z roku 2001 obsahuje i definice stylů a žánrů soudobé populární hudby. Kde Grove dictionary nebude stačit, využijeme knihy ABC rockových směrů a stylů od J. Vlčka⁸⁰; také užitíme i vlastních zkušeností k popsání hudebních parametrů

⁷⁸ VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2009-04-04].

⁷⁹ SADIE, S. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians. Second Edition*. London, 2001.

⁸⁰ VLČEK, J. *Rockové směry a styly*. Praha, 1988.

daného žánru. Výčet žánrů a stylů nebude v žádném případě úplný, uvedeme zde pouze ty žánry současné hudby, jejichž výskyt předpokládáme ve vysílání Radia Wave jako alternativní stanice se širokým žánrovým záběrem.

V tomto seznamu se pokusíme vystihnout základní hudební prvky, podle kterých lze od sebe rozeznat základní žánry aby je bylo následně možno poslechem u hudební skladby rozpoznat. To již vyžaduje určitou posluchačskou zkušenost, pojmovou znalost a dávku hudebního cítění.

Acid jazz – fúze jazzu, funku a electronicy. Má silně experimentální charakter, elektronické evoluční pasáže, podstata je funky-jazzová, ve vokálu nebo v základním rytmu se mohou projevit např. i prvky hip-hopu a breakbeatu.

Alternative rock – široký proud hudby, která se staví jako alternativa ke klasickému rocku, experimentuje se s vlivy jiných žánrů (např. electronica, noise, folk, hardcore...). Přibývají např. elektronické pasáže, etnické nástroje apod., ale v zásadě zůstává klasické rockové nástrojové obsazení zachováno. Interpreti se svými uměleckými počiny distancují od komerční mainstreamové kultury.

Ambient – druh instrumentální hudby, který experimentuje s hudebními i nehudebními zvuky. Využívá tak hluky a šумы, přírodní nebo elektronické zvuky, kterými chce realizovat či dokreslovat určitá estetická či sociální prostředí. Typický je neurčitý rytmus, rozvolněné tempo a silně experimentální charakter.

Blues – velmi starý žánr, odvozený z černošské lidové hudby, který přežívá dodnes. Bluesová skladba je vystavěna na opakujícím se, harmonicky typickém dvanáctitaktovém základu. Má pomalý rytmus a „plačtivý“ vokální i hudební projev. Ve čtyřicátých letech se v Americe objevila forma městského blues s elektrickými nástroji (rhythm'n'blues), která později stála u zrodu rock'n'rollu a dalších rockových stylů. V současné hudbě se blues objevuje také ve fúzi s jinými žánry (např. jako **blues rock**).

Country rock – fúze rocku a country. Country je starý žánr, pocházející z amerického venkova, jehož historie zasahuje až do 18. století. Typická je přítomnost akustické kytary s kovovými strunami, houslí, basové kytary a bicích. Country skladby mají silný písňový charakter, velmi důležitá je textová složka.

Dance music – v současném pojetí znamená elektronický druh hudby určené k modernímu tanci. Skladba stojí na základech z výrazného, opakujícího se rytmu,

který je doplněn vokálem a elektronickými aranžemi. Rytmus je rychlejší, vokál stojí na opakování několika melodií.

Disco – žánr hudby, který se vyvinul na konci 70. let, kdy se elektronická hudba stala populárním proudem. Svůj vrchol oblíbenosti prožilo v 80. letech a v dnešní době slaví svůj další comeback. Na disco navázal v 90. letech populární proud dance music. Typický je čtyřdobý rytmus ve středním tempu, elektrická baskytara a klávesy, které jsou doplněné typickým disco soundem elektronických syntetizátorů. Dnes se objevuje i proud nezávislého disca – říká se mu new-rave (kombinace disca, indie-popu, electronicy a dance music).

Drum 'n' base – druh elektronické instrumentální hudby, jak již název napovídá, složený z bubnů a výrazné basové linky, která nese melodii a má až noiseový charakter. Typické je velmi rychlé tempo a taneční rytmus. Tento žánr je příbuzný s **breakbeatem**, který je také druhem elektronické hudby, která má více taneční charakter a zakládá se na častém využívání změny rytmického modelu (od toho „breakbeat“ – angl. lámání beatů, rytmů). Jeho odnoží je broken beat, který má výrazný experimentální charakter, má blízko k acid jazzu a funku.

Dub – vyvinul se z reggae, které v dubu dostalo elektronickou podobu a výrazně rychlejší tempo. Vokální linka je rychlá, podobá se až hip hopovému projevu. Rytmus je zhuštěný a pravidelně tepe, může vycházet z drum 'n' base.

Electronica – druh elektronické hudby, s výraznější uměleckou myšlenkou, než má např. dance music nebo disco. Typicky obsahuje vokální složku, svou povahou je hudebně i textově experimentální a často přijímá vlivy z jiných žánrů, ethno, ambient, funky, dance apod.

Electropop – žánr, který je charakteristický elektronickými aranžemi, tanečním tempem a minimalistickou hudební texturou. Je stavěný jako typická popová píseň se slokami a refrémem, narozdíl od indie popu má však hudební přesahy s příbuzných žánrů, např. noisové pasáže nebo new-rave sound. V současné době se velmi často objevuje v alternativní nekomerční hudbě.

Emo – fenomén současné hudby se vyvinul ze staršího undergroundového emocore, který v sobě nese prvky hardcoru a grunge. Současné emo je však jemnější, důraz je kladen na silnou emoční složku ve vokálu, textu a dynamice. Čerpá vlivy

z indie-rocku, temných prvků gothic kultury a nu-metalu; v minulých letech zažilo vstup do mainstreamové kultury.

Ethno a world music – jedná se o žánry, které přijímají lidové, folklórní nebo etnické prvky regionální hudby z celého světa.

Folk rock – fúze rocku a folku. V tomto žánru slyšíme mimo typického rockového obsazení charakteristický jednoduchý zvuk folkových písní. Velmi důležitá je textová složka, která často nese příběh, typické je pomalejší tempo a „zasněný“ vokál, doprovázený akustickou kytarou. Nu folk je folk v moderním pojetí, podobný indie popu, ale má akustickou podobu.

Funk – původně černošský žánr, který v 60. letech proslavili v USA afroameričané, když prvky jazzu, soulu položili do tanečního základu, podobnému discu; rytmus ozvláštňují krátké breaky dechových nástrojů. Dnes funk objevuje nejen v akustické, ale i elektronické podobě hudebního základu.

Gothic rock, gothic metal – fúze prvků gotické hudby a rocku (metalu). Gothic prvky jsou příznačné těžké klávesové pasáže, připomínající středověkou hudbu, a ponurý, dramatický projev zpěváka. Gothic rock je příbuzný post-punku, gothic metal kombinuje tvrdost metalu a temný gothic projev.

Hardcore – žánr, který se vyvinul na konci 70. let z punku a rocku. Už z názvu vyplývá „tvrdá“ podstata hudby – těžké rytmy, hlasitý zpěv často s rapovými pasážemi. Obsazení nástrojů je stejné jako v rocku, bývá však zdvojeno, aby se zvýraznil tvrdý zvuk. Velmi typická je elektrická kytara, která v sólech může připomínat další příbuzný žánr - metal.

Hip hop, rap – žánr černé americké hudby, který je charakteristický rychlým „mluveným“ vokálním projevem (rapem) nad opakujícím se bicím, basovou a elektronickou smyčkou. Ostatní nástroje jsou v klasickém hip hopu utlumeny a mají pouze doprovodný charakter, v experimentálním hip hopu je aranžím věnován větší prostor.

Chill-out - žánr elektronické hudby s velmi pomalým tempem a klidným charakterem. Od ambientu se liší pravidelným rytmickým podkladem. Rytmus je však proměnlivý, elektronické zvuky experimentální i ambientní. Pokud je vokální složka zastoupena, tak pouze jako aranže.

Indie – z angl. independent – nezávislý, je odnoží alternativního rocku, která navázala na britskou tradici kytarové hudby. Narozdíl od klasického rocku je typický „odlehčeným“ zvukem a „alternativním“ vokálním projevem s nepříliš závažnou hudebním myšlenkou, která se často opakuje. Charakteristická je opakující se kytarová linka. Častými subžánry jsou indie rock a indie pop, které od sebe lze rozlišit nástrojovým obsazením (**indie rock** – klasické rockové obsazení, minimálně elektronických prvků, **indie pop** – elektrický základ, akustické nástroje pouze doplňují, stavba je podobná popové písni)

Industrial, postindustrial – jde o široký hudební pojem, základním rozeznávacím prvkem je však přítomnost těžkých „průmyslových“ zvuků a hluků, připomínající provoz v továrně, a experimentální a umělecký charakter, pomocí kterého má hudba znázorňovat obraz přetechnizované městské společnosti. Postindustrial je typický elektronickými aranžemi, konceptuální formou písni a prvky, které přijímá z jiných žánrů – vznikají tak fúze (industrial rock, industrial metal, electro industrial atd.)

Metal, heavy metal – žánr, který se vyvinul v 60. letech z hard-rocku a psychedelické hudby. Je příznačný silně naefektovanou kytarou, těžkými rychlými bicími a dlouhými kytarovými sóly ve vysokých polohách, nekonformním zpěvem. Metal má mnoho odnoží, jako např. death metal, black metal, power metal, speed metal, trash metal, doom, alternative, nu-metal atd.

Noise – z angl. hluk. Většinou tak není označován samostatný žánr, ale fúze s ostatními žánry (noise pop, noise punk, noise hardcore apod.). Noise se vyznačuje buď křiklavým, nezpěvným vokálem nebo disonantními hluky, které jsou vyvozovány na nástroje či syntetizovány elektronicky.

Pop – pojem může být chápán dvojitým způsobem. 1) jako jakákoli píseň, která je populární nebo 2) jako typ písni s příznačnou tektonickou stavbou. Toto druhé pojetí popu se vyznačuje mainstreamovým zaměřením písni, která často vzniká za komerčními účely. V popové skladbě se pravidelně střídá sloka s refrémem, melodie jsou libozvučné, harmonie je konformní a neexperimentální, rytmus jednoduchý. Může se užívat jak klasického rockového obsazení, tak i elektronické hudby.

Punk – Punk je žánr, který se vyvinul v 70. letech. Je typický hlučným, někdy agresivním projevem zpěváka, politickými texty, rychlým tempem, „polkovým“

dvoudobým rytmem a hlasitým doprovodem všech ostatních nástrojů. **Post-punk** (**progressive punk**) je experimentálnější nástupce punku s vyššími uměleckými cíly, který se rozvinul v 80. letech, je pomalejší, podobný alternativnímu rocku, píseň má však jednodušší stavbu.

Reggae – původně etnický styl rastamanů z Jamajky, který se po fúzi s rhythm'n'blues rozšířil po celém světě. Typické je velmi pomalé tempo a charakteristický synkopický rytmus. Nástroje kromě elektrických kytar a rockové bicí soupravy zahrnují i různé bubínky a žesťové dechové nástroje. Charakter skladby bývá více melancholický než u ska, textově závažnější, vokál může mít až bluesový charakter.

R'n'b – jedná se o zkratku slova rhythm'n'blues, která se ale v současné hudbě užívá pro popsání žánru mainstreamové hudby, která kombinuje hip hopové pasáže s popovými nebo soulovými melodiemi.

Rock – široký pojem pro hudbu, při níž se užívá základního obsazení hudební kapely – elektrická kytara a basa, bicí a vokál. Má velmi dlouhou historii, původně navazoval na rock'n'roll 50. let; prodělal složitý vývoj, při němž vznikla řada subžánrů, stál u zrodu dalších, dnes již samostatně pojímaných žánrů, jako heavy metal, post-punk atd.

Ska – žánr příbuzný reggae, mají společný synkopický rytmus. Ke klasickým rockovým nástrojům se zde jako v reggae přidává silné obsazení dechových nástrojů – trubek, pozounů, saxofonů. Skladby jsou však ve velmi rychlém tempu a hudba má vždy veselý charakter.

Soul – původně černošský styl, založený na bohatém hlasovém projevu a silném citovém prožitku zpěváka. Vyrůstá z blues a tradičních černošských gospelů. Typické je houpavý, pomalejší rytmus a zpěvné melodie doprovodných nástrojů.

Trip hop – fúze hip hopových prvků s electronicou. Typické je pomalé tempo, opakující se rytmická a basová smyčka a ponurá, melancholická atmosféra vokálů i elektronických aranží. V trip hopu vokál nerapuje, ale zpívá.

Na závěr podkapitoly ještě upřesníme definici české hudební tvorby. Česká hudební produkce bude pro nás taková hudba, kterou vytvořili nebo interpretovali Češi; píseň ale nemusí být v českém jazyce.

2.7.3 Upoutávka, jingle, reklama aj.

Další prvky mluveného slova, které se objevují v rozhlasovém vysílání, jsou různé předěly, znělky, reklama atd. Pro další analýzu přináší tato kapitola stručné definice těchto složek vysílání.

B. Pečová říká, že „jingle je znělka nebo předěl; reklamní jingle ohraničuje reklamní bloky ve vysílání.“⁸¹ Výběrový slovníček termínů slovenské rozhlasové tvorby jingle charakterizuje jako nápadný, charakteristický, zpravidla několikasekundový hudební nebo jiný akustický signál, který posluchače upozorňuje na vysílání určité rozhlasové stanice nebo zahájení vysílání určitého pořadu. Má také interpunkční funkci, odděluje jednotlivé úseky vysílání.⁸² Jingle pro nás bude znamenat znělku rádia s hudbou, sloganem a identifikací stanice anebo znělku pořadu, která obsahuje jak hudební složku, tak mluvené slovo s názvem pořadu a jeho krátkou charakteristikou.

Podle Pečové je upoutávka je „spot informující o chystaném pořadu.“ Dále autorka uvádí, že upoutávka by měla „upoutat pozornost posluchače, informovat o čase vysílání, zasáhnout cílovou skupinu, použít vhodnou hudbu, zvolit odpovídající text a jazykové prostředky.“ Ve vysílání se tedy setkáváme s upoutávkami na pořady, které se chystá stanice odvysílat. Budeme ji chápat jako jingle spojený se stručnou charakteristikou pořadu, upozorněním na chystaný obsah nebo téma daného vydání pořadu a čas jeho vysílání.

Reklama a inzerce nebude v analýze zahrnuta, je však nutné ji definovat a v analytické části ji oddělit od ostatního vysílání. V médiích je reklama jakékoli veřejné oznámení určené k podpoře prodeje, koupě či nájmu výrobku či služby, k propagaci věci nebo myšlenky nebo k vyvolání jiného účinku žádaného zadavatelem reklamy, pro jehož zveřejnění byl zadavateli reklamy za úplatu či podobnou věcnou protihodnotu poskytnut prostor v masovém médiu, tj. u tištěných médií část tiskové plochy, u elektronických médií vysílací čas.⁸³

⁸¹ Pečová 2008, str. 63 – 64.

⁸² Maršík 1999, str. 11.

⁸³ Šmíd 1995, str. 25.

3. Metodologie

Vysílání Radia Wave budeme analyzovat metodou kvantitativní obsahové analýzy. Kvantitativní obsahovou analýzu jsem vybrali proto, že pomocí této metody lze zpracovat velké množství sdělení a výsledky analýzy se mohou vyjádřit statisticky v číslech. Získaná data se pak navíc dají přehledně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách a grafech. Přesně to je třeba k určení formátu - kvantifikace žurnalistických a hudebních žánrů, časový poměr hudby a mluveného slova – to vše potřebujeme vyjádřit v explicitních číslech.

M. Disman píše o této metodě: „Obsahová analýza je kvantitativní objektivní analýza sdělení jakéhokoli druhu. Obsahová analýza se může zabývat právě tak obsahem sdělení, jako jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení.“⁸⁴ V této práci využijeme analýzy formy sdělení – analýzy různých žánrů. Nebudeme provádět kvalitativní analýzu, abychom zkoumali, co je obsahem rozhlasových sdělení Radia Wave a jaký mají význam – to není podmínkou určení formátu v rámci naší práce.

Disman dále říká, že cílem kvantitativního výzkumu je testování hypotéz, čímž se liší od kvalitativního výzkumu, který se využívá pro vytváření hypotéz a nových teorií. Říká, že kvantitativní výzkum má vysokou reliabilitu, nízkou validitu (u kvalitativního výzkumu je tomu opačně). Reliabilita znamená, že metody využívané při šetření jsou zpracovány a zdokumentovány tak, že každý odborník při analýze stejného materiálu by došel ke stejným výsledkům. Validita znamená požadavek, aby výzkumné metody měřili opravdu to, co zamýšlíme měřit.⁸⁵

Disman upřesňuje, že logika kvantitativní analýzy je deduktivní. Na začátku existuje problém v teorii nebo sociální realitě, ten je přeložen do hypotéz⁸⁶. Hypotézy jsou pak základem pro výběr proměnných. Po provedení výzkumu jsou sebraná data použita pro testování hypotéz a výstupem kvantitativního výzkumu je soubor přijatých nebo zamítnutých hypotéz. Analýza má tedy pět kroků: teorii, se kterou do výzkumu

⁸⁴ Disman 1993, str. 168.

⁸⁵ Disman 1993, str. 286 - 287.

⁸⁶ Hypotéza je předpoklad, tvrzení, předpovídající existenci souvislosti mezi dvěma nebo více proměnnými. Pracovní hypotézy jsou takové hypotézy, které jsou přesně definované v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými a pomáhají tak minimalizovat problémy vyplývající z redukce informací.

vstupujeme, vyslovení pracovních hypotéz, konstrukce vzorku, sběr dat a jejich analýzu. Výstupem jsou ověřené nebo vyvrácené hypotézy a teorie.⁸⁷

Scherer říká, že kvantitativní obsahová analýza je vysoce strukturovaným a selektivním procesem. Tento postup vychází ze sociálněvědních metod měření a kvantifikace, při jeho použití se mediované obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků. Charakteristickým rysem této metody je vysoká míra strukturovanosti a s tím je spojen i vysoký stupeň ověřitelnosti. Při rozboru podléhá každý krok explicitně formulovaným pravidlům.⁸⁸

3.1 Výzkumný proces

Jak Scherer popisuje, výzkumný proces kvantitativní obsahové analýzy se skládá z několika částí:

- nastolení výzkumného tématu
- operacionalizace (vypracování metody k zodpovězení zadání výzkumného tématu)
- plánování a organizace (vymezení časového a organizačního průběhu šetření)
- přípravná a ověřovací fáze (ověření vhodnosti výzkumných metod)
- sběr dat, vyhodnocení a interpretace dat.⁸⁹

Výzkumné téma této práce je určení programového formátu Radia Wave. Formát budeme zkoumat metodou kvantitativní obsahové analýzy, kterou uplatníme na vzorek vysílání a jejímž výstupem bude typ, délka a frekvence výskytu hudebních a žurnalistických žánrů, odvysílaných během výzkumného období. Z dat pak ověřím nebo vyvrátím pracovní hypotézy o typu a frekvenci odvysílaných hudebních žánrů, o jejich českém nebo zahraničním původu, hypotézy o typu a frekvenci žánrů odvysílaných publicistických sdělení a spočítám procentuální poměr odvysílaného mluveného slova a hudby.

Scherer dále upřesňuje, že operacionalizace začíná vymezením výběrového souboru šetření, kterým se rozumí výběr jednotek přicházejících v úvahu pro analýzu.

⁸⁷ Disman 1993, str. 287.

⁸⁸ Schulz – Scherer 2004, str. 29 – 30.

⁸⁹ Schulz – Scherer 2004, str. 31.

Výběr se provádí ve čtyřech rovinách. Vybírá se jaká média budeme rozebírat, jaké obsahy v nich budeme analyzovat, jaké časové období a dále je třeba specifikovat mediované obsahové jednotky.⁹⁰ Takový je i následující postup.

3.2 Výzkumný vzorek – výběrový soubor

Nejprve je třeba zvolit výzkumný vzorek a specifikovat ho. Budu analyzovat vysílání Radia Wave, tedy všechny pořady, které byly odvysílány ve vybraném období, které je specifikováno dále.

Pro analýzu jsme vybrali souvislé týdenní vysílání od pondělí 9. února 2009, 7.00 hod. do 15. února 2009, 23.59 hod.; vyřadili jsme reprízy pořadů. Časové rozpětí jsme zvolili týdenní, důvodem je periodičnost týdenního programového vysílacího schématu stanice. Wave vysílá některé pořady každý den stejné (např. pořad Odpolední session), jiné vysílá pouze v určitý den v týdnu. Proto by výzkumný vzorek o časovém rozpětí jednoho dne byl příliš krátký, delší než týden by byl nadbytečný, vezmeme-li v potaz to, že jeden žánrový pořad (např. Dark Wave nebo Sport's take) bude mít každý týden víceméně podobnou strukturu, stejného moderátora, podobnou délku průvodních slov moderátorů, podobný výběr žurnalistických žánrů i výběr hudby. U pořadu bez žánrového či jiného vymezení (např. První vlna a Odpolední session nebo víkendová obdoba těchto pořadů Víkendový proud a Víkendový příliv), kde by mohlo dojít ke kolísání frekvence výskytu výše uvedených kategorií, zase dochází k tomu, že je vysílán vícekrát než jedenkrát v týdnu, proto bude i zde výzkumný vzorek dostačující.

Reprízy žánrových pořadů není třeba zahrnovat, protože žánrový pořad se ve výzkumném vzorku už jednou objeví, a to v premiéře, která patří k danému týdnu. Každý sledovaný den vzorku tedy začíná sedmou hodinou ranní a končí půlnocí.

3.3 Techniky zkoumání vzorku; kódovací jednotka

Scherer říká, že zkoumání výzkumného vzorku má několik fází. Jde podle něj o dvoustupňový proces. Prvním stupněm je segmentace mediovaných obsahů na jednotlivé prvky – kódovací jednotky. Tyto jednotky jsou v druhé fázi popisovány pomocí pevně stanovených kategorií.⁹¹

⁹⁰ Schulz – Scherer 2004, str. 35.

⁹¹ Schulz – Scherer 2004, str. 38.

Scherer dále přibližuje definici kódovací jednotky: „Kódovací jednotka je jednotkou mediovaného obsahu, k níž se váže naše měření. Tvoří základ k pozdějšímu vyhodnocování. Kódovací jednotky se člení podle různých kategorií. Kategorie popisují vlastnosti mediovaného obsahu, které jsou relevantní pro naše téma. V elektronických médiích bývají definovány časově, např. hudební nebo mluvené pořady v rozhlase.“⁹² Pro nás bude kódovací jednotkou jedna hudební skladba nebo jedno mluvené publicistické sdělení⁹³, které jsou ve vysílání částí vyššího celku – pořadu. Není vhodné jako analytickou jednotku určit v tomto případě jeden pořad, jelikož právě u Radia Wave jsou pořady velmi dlouhé (např. Odpolední session je vlastně čtyřhodinový proud hudby se spojovacími promluvami moderátora). Jeden pořad by nebyl vhodnou jednotkou také proto, že v této práci je analýza užita k určení formátu radia, kdy je rozhodující právě kategorie odvysílaných hudebních žánrů, jejich počet, poměr atd.

Poté, co si materiál roztřídíme do jednotek, musíme stanovit, jaké znaky na nich budeme podchycovat. V naší práci budeme v kódovacích jednotkách vyhledávat jako znak jejich hudební a publicistické žánry. Budeme sledovat četnost jejich výskytu a jejich délku.

V této práci nepovažujeme za relevantní zařazovat do zkoumání reklamu, která svou podstatou nepatří do vysílání z hlediska dlouhodobé promyšlené programové struktury⁹⁴. Proto nebude reklama v analýze zahrnuta, pouze se o ní zmíníme a časově oddělíme od analyzovaného materiálu.

K upřesnění je třeba ještě dodat, že za hudební skladbu nepovažujeme hudební doprovod k mluvenému slovu ani hudbu ve znělce, jingle či upoutávku (ty mají v analýze vysílání svou vlastní kategorii v rámci mluveného slova).

Po provedeném přiřazení ke kategoriím následuje interpretace dat, jejich kvantifikace a následné řazení a počítání konečných výsledků.

⁹² Schulz – Scherer 2004, str. 38 – 40.

⁹³ Mezi kódovacími jednotkami budou i jingle. U nich ale nebudeme určovat žánr, pouze je od ostatního vysílání oddělíme a spočítáme frekvenci jejich výskytu.

⁹⁴ Jak píše M. Bočák, programový formát se stává součástí strategie získávání posluchačů a tím i možnost získat reklamu. Z toho vyplývá, že prvotní je tvorba formátu, který až druhotně přitahuje inzerenty, kteří mají zájem v daném médiu propagovat své výrobky a služby.

4. Analytická část

4.1 Předpoklady a výzkumné otázky:

Na začátek výzkumné části je třeba zdůraznit, že Radio Wave vzniklo jako speciální stanice Českého rozhlasu, a to pro mladé posluchače. Ovšem to, jestli je opravdu stanicí pro mladé lidi, není předmětem výzkumu. Předmětem výzkumu je, jakým formátem chce Radio Wave mladé posluchače přilákat. V kompetenci této práce tedy není určit, zda svým formátem stanice skutečně v realitě oslovuje danou cílovou skupinu. Cílové publikum zde slouží pouze jako parametr, který charakterizuje určitý předpokládaný formát.

Před samotnou analýzou je zde třeba nastolit výzkumnou otázku a dílčí hypotézy.

Hlavní výzkumná otázka: Jaký je programový formát Radia Wave?

Výzkumné podotázky: Jaké žurnalistické žánry mají publicistická sdělení, vysílaná na Radiu Wave? Jaké žánry hudby vysílá tato stanice? Jaký je poměr mluveného slova a hudby? Jaký je poměr české a zahraniční hudební tvorby?

4.2 Pracovní hypotézy

Zde si nastolím pracovní hypotézy, které po provedené analýze buď potvrdím nebo vyvrátím pomocí zjištěných dat a tak budu moci zodpovědět výzkumné otázky. Hypotézy jsou vyvozeny z toho, co o sobě na svých oficiálních stránkách tvrdí Radio Wave ve svém profilu Kdo jsme, co děláme⁹⁵ (podrobně viz podkapitola 2.6 Programový formát Radia Wave).

Každá hypotéza je dále cíleně vytvořena tak, aby odpovídala na jednu otázku k jednomu parametru, který tvoří charakteristiku formátu (kromě programového vysílacího schématu, který bude podroben deskripci. Více viz 2.5.2 Jak lze určit programový formát).

H1: Předpokládejme, že Radio Wave bude svým posluchačům nabízet pestrou žánrovou skladbu nekomerční hudby, ve vysílání budou převažovat žánry: indie rock, alternative rock, nu folk, elektronické žánry, indie a electro pop a alternativní hip hop.

⁹⁵ Radio Wave – kdo jsme, co děláme [online]. c2009 [cit. 2009-04-04].

H2: Předpokládejme, že Radio Wave jako veřejnoprávní médium bude ve vysílání poskytovat prostor také české hudební produkci a její výskyt v playlistu bude minimálně 10 %.

H3: Předpokládejme, že Radio Wave jako veřejnoprávní médium bude nabízet více mluveného slova, než ostatní, komerční stanice. Předpokládejme, že poměr mluveného slova k hudbě činí minimálně 15 % ku 85 %.

H4: Předpokládejme, že významnou část z mluveného slova budou ve vysílání Radia Wave zabírat různé druhy publicistických žánrů: recenze, pozvánky, reportáže, dlouhé rozhovory, narozdíl od komerčních rádií pro mladé, kde mezi reprodukovanou hudbou vyplňují prostor prosté vstupy moderátorů.

4.3 Programové vysílací schéma Radia Wave

Programové vysílací schéma jsme v teoretické části uvedli jako jeden z parametrů, který určuje programový formát rozhlasové stanice. Pro utvoření kompletního obrazu o formátu Radia Wave tedy nejprve zařadíme deskripci týdenního vysílacího programového schématu⁹⁶, rozdělíme pořady na různé typy a jednotlivě je popíšeme. Až poté přistoupíme k obsahové analýze.⁹⁷

4.3.1 Týdenní vysílací schéma

Programová struktura Radia Wave je stavěna podle týdenního rozvrhu, tzv. programového schématu (viz Příloha 3). Vysílání je děleno do různě dlouhých pořadů různého typu a zaměření; každý den jsou vysílány zcela jiné pořady.

4.3.2 Denní vysílací schéma

Každodenní vysílání by se dalo rozdělit do tří úseků – programových bloků, které vysílají pořady se společnými znaky. Noční hodiny od 0.00 do 07.00 jsou každý den zaplněny reprízami již odvysílaných pořadů. Každý den v týdnu následují od 07.00 do 17.00 denní pořady hudebního proudu, které nejsou žánrově vyhraněny. Poté nastupují publicistické a hudební pořady, vysílané od 17.00 do 0.00. Každý z nich má svou jedinečnou strukturu a náplň.

⁹⁶ Deskripce se vztahuje ke stavu programového schématu z týdne od 9. února do 15. února 2009.

⁹⁷ Stručně popíšeme obsah jednotlivých pořadů, aby byl obraz o vysílání pořadů kompletní, protože kvantitativní analýza ve výsledku neposkytne informace o obsazích a tématech pořadů, pouze bude určovat žánry skladeb a sdělení.

4.3.3 Pořady Radia Wave

Pořady lze rozdělit na hudební, publicistické a na pořady hudebního denního proudu bez vyhraněného žánru. Pořady mají standardní délku od 1 hodiny až po 4 hodiny. Každý samostatný pořad pak obsahuje další dílčí jednotky – hudební skladby, vstupy moderátora, zpravodajská a publicistická sdělení, pravidelné rubriky atd.⁹⁸

4.3.3.1 Hudební pořady

Hudební pořady se zabývají různými hudebními žánry, reggae, temnou nebo taneční hudbou apod., nebo přináší záznam živého koncertu určitého interpreta. Jedna běžná hodina vysílání tohoto typu pořadu obsahuje více skladeb než např. u pořadu publicistického; mluvené slovo zde zastupují pouze moderátorské vstupy s informacemi o hraných skladbách a interpretech, někdy recenze nebo rozhovory s interprety. Vkládány jsou drobná publicistická sdělení, jako např. pozvánky na koncerty daného žánru.

Hudební pořady Radia Wave ještě dále můžeme rozdělit na žánrově vyhraněné pořady a na ostatní pořady, které jsou také primárně hudební, ale každé vydání se zaměřuje na jiný žánr nebo interpreta.⁹⁹

Žánrově vyhraněné pořady:

Beatcase - hiphop, rap, breakbeat, funk, chill-out

WalvetroniQ - elektronika

Dark wave - post-punk, industrial, gothic, metal

The best damn rap show - hip hop a rap

Out of step - punk, hardcore, noise

Dubový high - dub, reggae, ska

Pořad na druhou - ska, reggae

Evil heat - taneční hudba - indie rock, electropop, disco, dance

Wavesound - elektronická hudba všech žánrů

Worldwide - elektronická hudba z celého světa, pořad v angličtině

Cookin' - fúze elektronické hudby v žánrech breakbeat, funk, chill-out

Grundfunk - funk, jazz, acid jazz

Drop out - jazz v různých žánrech, fúze s funkem, soulem, breakbeatem

⁹⁸ Při popisu všech pořadů Radia Wave jsme vycházeli z informací, které jsou poskytnuty na oficiálních stránkách radia www.wave.cz.

⁹⁹ Časový rozpis vysílání těchto pořadů se nachází v Příloze 6.

World music box - world music a etnická hudba

Ostatní pořady:

Stage - záznam živého koncertu

Factory Radia Wave - nasazování hudebních novinek

Natural Bridge - přirozené hudební vazby mezi různými žánry

Vizionáři - představení díla významných, progresivních umělců

Selector - novinky z britské hudební scény všech žánrů

4.3.3.2 Publicistické pořady

Publicistické pořady se zaměřují na určité téma – sport, módu, diskusi s hostem, kulturu atd. Můžeme je rozdělit do tří velkých skupin: pravidelné rubriky, diskusní a publicistické pořady a lifestyleové magazány.¹⁰⁰

Pravidelnými rubrikami jsou myšleny drobná publicistická sdělení, která jsou vysílána v denních pořadech hudebního proudu. Ty se zabývají především kulturním servisem a recenzemi kulturních akcí, filmů, divadel, výstav a koncertů (rubrika Kulturistán, Deska týdne, Tyjátr). Sportovní informace zajišťuje pravidelná rubrika Crossings, která přináší krátké sportovní zpravodajství.

Diskusních a publicistických pořadů vysílá Radio Wave celkem devět, ve všechny dny kromě víkendových:

Sport's take – pondělní pořad o aktuálním sportovním dění, vysílá zprávy z velkých sportovních událostí, referuje o neobvyklých sportech, přináší také hodinový rozhovor s hostem ze sportovního světa

S mikrofonem na točenou - v pondělí je publicistika ještě zastoupena rozhlasovou „reality show“ S mikrofonem na točenou. Dvě moderátorky se s mikrofonem vydávají na různá místa a přinášejí z nich rozhovory se zajímavými lidmi různých povolání, natočené v autentickém prostředí.

Klystýr – čistě diskusní pořad, jež každé úterý zve hosty z různých společenských vrstev, kteří diskutují na aktuální témata

Scanner – pořad, zabývající se hudební publicistikou a recenzemi alb a koncertů

¹⁰⁰ Pořady Radia Wave [online] c2009 [cit. 2009-03-13].

Bourání – středeční pořad o architektuře a jejích nových trendech, přináší zprávy a rozhovory o nejnovějších projektech mladých i zkušených architektů

Rentgen – ve středu publicistika pokračuje pořadem Rentgen, který přináší aktuální zprávy, komentáře a reportáže na společensky nebo politicky závažná témata.

Zpoždění – čtvrteční pořad, zabývající se aktuálním děním v uplynulém týdnu, snaží se formou komentářů a rozhovorů s hosty kriticky nahlížet na události ve světě, hodnotit politickou či ekonomickou situaci

Guestlist – čtvrteční publicistika pokračuje diskusním pořadem Guestlist, který zve známé a významné osobnosti z různých odvětví lidské činnosti

Universum – v pátek zakončuje publicistický týden pořad Univerzum, který je určený studentům. Přináší informace z vysokých škol, sleduje studentské aktivity a nejzajímavější projekty a diplomové práce.

Lifestylové magazíny jsou ve vysílání tři a jsou vysílány na konci týdne.

Friday ripple – páteční pořad je dvouhodinovým pásmem hudby a informací o aktuálním dění ve světě a v kultuře; je kompletně v anglickém jazyce přebírána z vysílání BBC 4

Modeschau – sobotní magazín o módě a návrhářích. Přináší reportáže z módních přehlídek a rozhovory s lidmi ze světa módy.

Casablanca – nedělní magazín o cestování, venkovních sportech a různých kulturách celého světa. Zve cestovatele, spisovatele, fotografy, kteří žijí dobrodružným životem. K pořadu také patří speciální playlist složený z world music a etnické hudby.

Když se pokusíme shrnout nabídku publicistických pořadů na Radiu Wave, zjistíme, že je velmi pestrá. Tématicky zahrnuje architekturu, sport, cestování, módu, kulturu, studentský život, aktuální publicistiku a diskusní pořady s různými hosty.

Pokud tyto informace porovnáme s informacemi z podkapitoly 2.6 Programový formát Radia Wave, můžeme konstatovat, že se příliš neliší: sportovní informace jsou zastoupeny jak každý den v denním sportovním zpravodajství, tak ve dvou speciálních pořadech, které se zabývají i neobvyklými a adrenalinovými sporty. Kulturní zpravodajství je také zahrnuto v pravidelných denních rubrikách. Mladá nekomerční

kultura je představována v pořadech Universum, Bourání či ve všech hudebních pořadech alternativních žánrů. Politickému dění doma i ve světě, cestování a outdoorovým aktivitám a módě se taktéž věnují speciální pořady.

Dalo by se tedy říci, že Radio Wave tématickou náplň svých publicistických pořadů popsal správně.

4.3.3.3 Pořady denního hudebního proudu

Pořady hudebního proudu jsou dopolední První vlna, Odpolední session, Music Check, a jejich víkendové obdoby Víkendový proud, Víkendový příliv a Stopáž (tento pořad o víkendu sleduje tu nejzajímavější hudbu a reprizuje některé recenze a rozhovory, které byly za celý týden odvysílány v pořadech hudebního proudu). Pořady tohoto typu jsou stavěny jako proudy hudby, prokládané mluveným slovem. Běžná hodina zpravidla začíná zpravodajským blokem, po něm následuje stručná předpověď počasí. Dále hodina obsahuje několik vstupů moderátora, dvě až tři publicistická sdělení, mohou to být recenze, pozvánky, rozšířené zprávy.

4.4 Obsahová analýza vzorku vysílání

Tato podkapitola prezentuje proces a získané výsledky z provedené kvantitativní obsahové analýzy vzorku vysílání Radia Wave.

Zodpovězení výzkumných otázek a potvrzení nebo vyvrácení hypotéz jsme docílili tím, že jsme zanalyzovali rozhlasové vysílání, přesněji vybraný vzorek. Realizovali jsme poslech vybraného vzorku vysílání.¹⁰¹ K dispozici jsme od dramaturgie Radia Wave obdrželi protokoly o vysílání z daného týdne, kde byla vypsána pouze délka skladeb, jejich interpret a název; také délka hudebního podkladu moderátorských vstupů.

Při poslechu jsme určili jejich žánr přiřazením k definovaným kategoriím. Zaznamenávali jsme žánr a délku publicistických sdělení, výskyt a délku jinglů.

Celý výzkumný vzorek souvislého týdenního vysílání jsme si pro přehlednost rozdělili do jednotlivých dnů; v jednotlivých dnech pak do jednotlivých pořadů. U těch jsme zaznamenali počet mluvených a hudebních žánrů a přiřazovala je ke kategoriím, jejichž teoretický podklad jsme si připravili v první části práce. Kategorie hudebních

¹⁰¹ Souvislý poslech a převod hudby do formátu mp3 mi umožnil počítačový program pro záznam Free mp3 recorder.

žánrů a jejich počet jsme určili na základě předběžného poslechu, kdy jsme vytyčili hudební žánry, které jsme ve vysílání očekávali. V průběhu analýzy jsme upravovali počet kategorií tak, aby odpovídal skutečnému stavu hudební skladby radia, objevili jsme několik žánrů, které jsme nepředpokládali, některé jsme neobjevili, ty byly ze seznamu vymazány. Konečný počet kategorií se ustálil na čísle 34.

U každé hudební skladby jsme určili, zda se jedná o zahraniční nebo českou tvorbu; vymezili její žánr přiřazením k jedné z následujících 34 kategorií: acid jazz, alternative rock, ambient, blues a blues rock, breakbeat a broken beat, country rock, chill-out a downtempo, dance music, disco a new-rave, drum'n'base, dub, electronica, electropop, emo, ethno a world music, folk rock a nu folk, funk, gothic rock a gothic metal, hardcore, hip hop a rap, indie rock, indie pop, industrial a postindustrial, metal, noise a noise punk, pop, punk, post-punk, reggae, r'n'b, rock, ska, soul, trip hop.

Každý mluvený vstup jsme nejprve přiřadili k jedné z následujících kategorií: vstup moderátora, upoutávka na pořad, soutěž, jingle nebo publicistický žánr – zpráva (zpravodajský blok), pozvánka, rozhovor, recenze, reportáž, portrét, komentář. Kategorie publicistických sdělení byly vytvořeny tak, aby reflektovaly skutečný stav vysílání, tzn. nejprve jsme definovali kategorie publicistických sdělení spolu s jejich žánry, poté jsme je při provádění analýzy vyhledávali a přiřazovali, pak jsme zpětně vyřadili kategorie žánrů, které se neobjevili. Spočítali jsme délku mluvených vstupů, pouze jsme zaznamenali počet a délku jinglů rádia a jinglů pořadů. Vyřadili jsme reklamu.

4.4.1 Hudební žánry v playlistu Radia Wave

Zjistili jsme, že náš výzkumný vzorek týdenního vysílání (bez repríz pořadů) zahrnuje celkem 1424 hudebních skladeb.

Tabulka 2 – Počet odehraných skladeb ve dnech vzorového týdne

Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle
210	205	204	201	205	206	193

Tyto hudební skladby jsme podle jejich žánrů přiřazovali celkem ke 34 kategoriím:

Tabulka 3 – Počet skladeb daných žánrů ve dnech vzorového týdne

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle	Celkem
Acid jazz	4	4	1	0	3	20	14	46
Alternative rock	16	6	13	13	10	10	7	75
Ambient	0	3	1	0	0	5	1	10
Blues a blues rock	1	0	0	1	0	1	1	4
Breakbeat	0	0	0	5	9	10	15	39
Country rock	1	1	0	0	0	0	0	2
Dance	9	8	3	8	11	10	3	52
Disco a new-rave	12	7	13	13	9	4	4	62
Drum 'n' base	4	0	0	0	3	0	1	8
Dub	2	1	4	1	3	0	2	13
Electronica	16	19	20	11	21	11	16	114
Electropop	10	27	21	12	13	15	10	108
Emo	1	0	0	1	0	0	0	2
Ethno a world	4	4	2	4	2	8	22	46
Folk rock a nu folk	2	10	4	12	8	6	8	50
Funk	1	0	1	0	4	9	15	30
Gothic	0	0	10	0	0	0	0	10
Hardcore	1	9	1	0	2	1	0	14
Hip hop	47	24	22	19	42	30	14	198
Chill-out	4	0	0	2	0	3	0	9
Indie pop	19	21	14	13	15	15	17	114
Indie rock	27	22	28	48	26	34	18	203
Industrial	1	1	7	0	0	0	0	9
Metal	0	6	1	0	0	0	0	7
Noise punk	9	8	4	7	7	4	5	44
Pop	6	9	1	2	0	3	3	24
Post-punk	1	4	6	2	8	4	6	31
Punk	1	7	2	6	1	0	3	20
R 'n' b	2	0	0	1	4	0	2	9
Reggae	1	0	11	2	0	0	0	14
Rock	5	1	3	2	3	2	3	19
Ska	0	0	9	12	0	0	0	21
Soul	1	2	2	1	1	1	2	10
Trip hop	2	1	0	3	0	0	1	7
Celkem	210	205	204	201	205	206	193	1424

Procentuální poměr žánrového složení vysílání znázorňuje následující tabulka; žánry jsou seřazeny podle výskytu od nejčastějších po nejméně časté.

Tabulka 4 – Procentuální poměr žánrů ve vysílání Radia Wave

Indie rock	14,26 %
Hip hop	13,90 %
Electronica	8,01 %
Indie pop	8,01 %
Electropop	7,58 %
Alternative rock	5,27 %
Disco a new-rave	4,35 %
Dance	3,65 %
Folk rock a nu folk	3,51 %
Acid jazz	3,23 %
Ethno a world	3,23 %
Noise	3,09 %
Breakbeat	2,74 %
Post-punk	2,18 %
Funk	2,11 %
Pop	1,69 %
Ska	1,47 %
Punk	1,40 %
Rock	1,33 %
Hardcore	0,98 %
Reggae	0,98 %
Dub	0,91 %
Ambient	0,70 %
Gothic rock a gothic metal	0,70 %
Soul	0,70 %
Chill-out	0,63 %
Industrial	0,63 %
R 'n 'b	0,63 %
Drum 'n 'base	0,56 %
Metal	0,49 %
Trip hop	0,49 %
Blues a blues rock	0,28 %
Country rock	0,14 %
Emo	0,14 %

Jak můžeme z tabulky vyčíst, ve vysílání výrazně převládají žánry indie rock a hip hop. Následuje electronica a indie pop se stejným zastoupením, první pětice nejčastějších žánrů je pak uzavřena electropopem. Velmi často jsou ještě ve vysílání zastoupeny alternative rock a disco. Další žánry se objevují již v menším zastoupení, lze však říci, že díky nim je hudební nabídka Radia Wave velmi rozmanitá a díky nekomerčně laděná, což dokládá hojný výskyt různých nekomerčních až okrajových žánrů, jako např. gothic, industrial, ambient atd.

4.4.1.1 Další poznámky k hudebním žánrům Radia Wave

Při analýze jsme zjistili, že hudební záběr Radia Wave je skutečně pestrý, nejenom žánrově, ale i regionálně. Playlist stanice se neomezuje pouze na USA nebo Českou republiku, jako tomu činí valná většina komerčních stanic, ale můžeme v něm nalézt skladby opravdu z celého světa. Wave podporuje evropskou tvorbu, nasazuje nové i starší skladby z různých zemí celé Evropy. Objevují se ale i současné písně z Afriky, Brazílie, Japonska, Nového Zélandu atd. Radio Wave se také věnuje etnické hudbě různých kultur, která je v playlistu zastoupena 3,23 %.

I když stáří hraných skladeb nebylo předmětem výzkumu, zjistili jsme při analýze skladeb, že v playlistu převládají skladby nové, zhruba ne starší pěti let. Tyto současné skladby se převážně hrají v pořadech denního hudebního proudu a v publicistických pořadech. Starší skladby, třicet či dokonce sedmdesát let staré, se objevují v žánrových hudebních pořadech. Při rozboru jsme také shledali, že současné „hity“ alternativní scény v playlistu rotují, tzn. objevují se ve vysílání častěji než např. jednou týdně. Rotace však nikdy nepřesahuje dvě uvedení denně a netýká se více jak dvaceti skladeb v playlistu.

4.4.2 Poměr české a zahraniční hudební tvorby

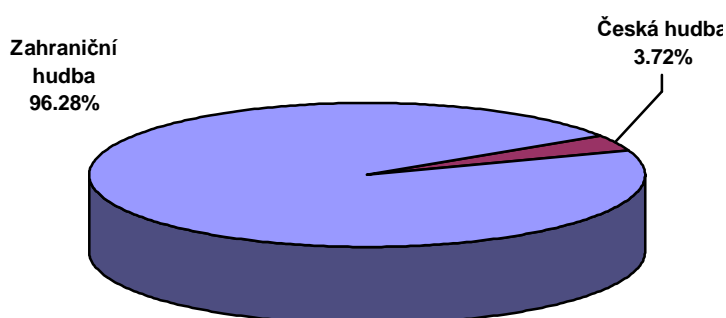
Z celkového počtu 1424 odvysílaných skladeb bylo odvysíláno 55 českých. Počet českých skladeb po dnech v týdnu ukazuje následující tabulka:

Tabulka 5 – Počet českých písní odvysílaných ve dnech daného týdne

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle
Celkový počet skladeb	210	205	204	201	205	206	193
Z toho českých skladeb	7	8	8	8	8	7	9

Ze zjištěných dat vyplývá, že poměr české a zahraniční tvorby se dá vyjádřit poměrem 3,72 % ku 96,28 %. Každý den ve vzorovém týdnu bylo odehráno v zásadě pevně stanovené množství českých skladeb, které ovšem nikdy nepřesáhlo 5 % z celkové hudební nabídky určitého dne.

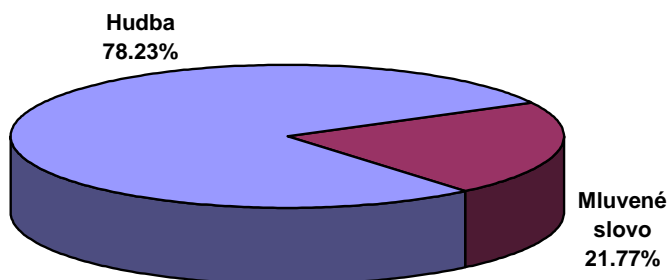
Graf 1 – Poměr zahraniční a české hudby ve vysílání

4.4.3 Poměr mluveného slova a hudby

Z celkového počtu 428 400 sekund týdenního vysílání (bez repríz, tzn. 7 dnů, 17 hodin denně) činila délka odvysílaných hudebních skladeb 335 135 sekund, což se rovná cca 93 hod 5 min a 35 s vysílacího času. Délka mluveného slova ve vysílání (zpravodajských, publicistických sdělení, jinglů, upoutávek atd.) činila 93 265 sekund, což se rovná 25 hod 54 min a 25 s vysílacího času. Poměr mezi mluveným slovem a hudebními skladbami tedy v procentech činí 21,77 % ku 78,23 %.

Graf 2 – Poměr hudby a mluveného slova ve vysílání

4.4.4 Mluvené slovo ve vysílání

Následující tabulka ukazuje přesné výpočty a výsledky, ke kterým jsme dospěli analýzou mluveného slova. Číselné údaje jsou uvedeny v sekundách, jsou zaokrouhleny na násobky pěti. Popisy a komentáře k tabulce jsou uvedeny níže.

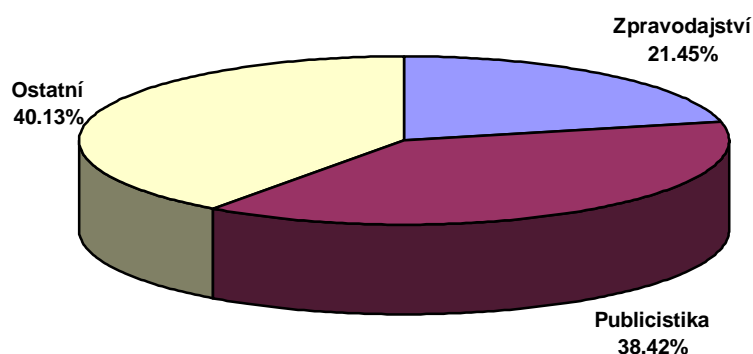
Tabulka 6 – Délka odvysílaného mluveného slova různých žánrů ve vysílání ve dnech vzorového týdne (v sekundách)

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle	CELKEM
ZPRAVODAJSTVÍ								
Zpravodajské bloky	1210	1300	1235	1265	1275	1040	1190	8515
Sportovní zpravodajství	1390	410	425	340	435	0	0	3000
Rozšířené zprávy	330	0	0	0	230	215	510	1285
Pozvánky, kulturní servis	1005	1220	835	1135	1105	1090	815	7205
								20005
PUBLICISTIKA¹⁰²								
Rozhovory	4220	4100	2090	4565	4630	230	7485	27320
Recenze	870	680	660	400	460	510	855	4435
Portréty	180	0	505	0	0	205	0	890
Reportáže	0	160	215	330	260	1160	0	2125
Komentáře	0	510	285	0	0	270	0	1065
								35835
OSTATNÍ MLUVENÉ SLOVO								
Vstupy moderátorů	4300	5480	3720	3260	2795	3505	3040	26100
Soutěže	530	375	320	285	240	150	285	2185
Upoutávky na pořady	675	840	810	515	655	550	610	4655
Jingly	725	610	625	645	595	620	665	4485
Reklama	0	0	0	0	0	0	0	0
								37425
CELKEM	15435	15685	11725	12740	12680	9545	15455	93265

Mluvené slovo ve vysílání jsme rozdělili do tří skupin: zpravodajství, publicistika v užším slova smyslu a ostatní mluvené slovo. Zpravodajství zabíralo 21,45 %, publicistika 38,42 % a ostatní 40,13 %. Tyto poměry znázorňuje také následující graf:

¹⁰² Publicistika a její žánry v užším slova smyslu.

Graf 3 – Poměr zpravodajství, publicistiky a ostatního mluveného slova

4.4.4.1 Zpravodajství

Výzkumný vzorek obsahoval zpravodajská sdělení náležící ke dvěma základním žánrům – zprávě (a jejím modifikacím) a pozvánce. Zpráva se objevovala jednak ve skupinách ve zpravodajských blocích, ve své modifikaci rozšířené zprávy, jednak se objevovala samostatně jako rozšířená zpráva zařazená do pořadu denního hudebního proudu, ta zpravidla informovala o aktuálním dění v kultuře.

Tabulka 7 – Výskyt zpravodajských sdělení ve dnech vzorového týdne

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle	Celkem
Zpravodajské bloky	10	10	10	10	10	9	8	67
Sport. zpravodajství	5	2	2	2	2	0	0	13
Rozšířené zprávy	2	0	0	0	1	1	1	5
Pozvánky	1	2	2	1	1	1	1	9
Kulturní servis	4	4	4	4	4	4	3	27

Každý všední den Radio Wave odvysílalo 10 zpravodajských bloků, v sobotu 9 a v neděli 8 zpravodajských bloků. Zpravodajský blok měl standardní délku mezi 100 - 150 sekund a objevoval se pravidelně každou celou hodinu v pořadech denního hudebního proudu.

V pořadech hudebního proudu se ve všedních dnech pravidelně dvakrát denně také objevovala rubrika Crosscheck, samostatný sportovní zpravodajský blok, složený z několik rozšířených zpráv. Měl standardní délku 100 - 270 sekund. Sportovní

zpravodajství bylo navíc v pondělí třikrát odvysíláno ve sportovním pořadu Sport's take.

Pozvánka se objevovala jednak samostatně jako sdělení zařazené do pořadu denního hudebního proudu, jednak se objevovala ve skupinách v pravidelné rubrice Kulturistán, která poskytuje kulturní servis – několik pozvánek na různé druhy uměleckých akcí, koncertů, výstav apod.

4.4.4.2 Publicistika v užším slova smyslu

Publicistické žánry ve vysílání byly zastoupeny těmito žánry: rozhovorem, recenzí, portrétem, reportáží a komentářem.

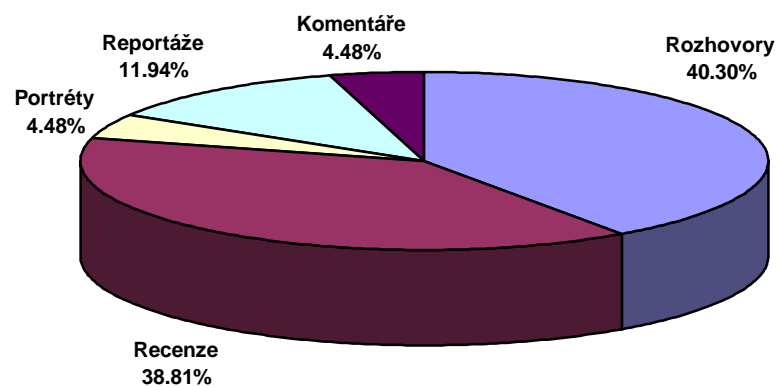
Tabulka 8 – Výskyt publicistických sdělení v užším slova smyslu ve dnech vzorového týdne

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle	Celkem
Rozhovory ¹⁰³	6	4	2	3	4	2	6	27
Recenze	3	6	3	3	3	3	5	26
Portréty	1	0	1	0	0	1	0	3
Reportáže	0	1	1	1	1	4	0	8
Komentáře	0	1	1	0	0	1	0	3

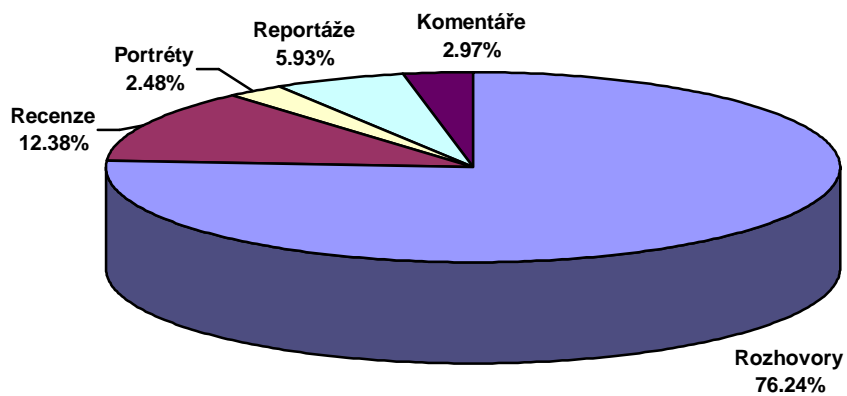
Můžeme říci, že různá publicistická témata byla nejčastěji zprostředkovávána formou rozhovorů. Kulturní publicistice byly věnovány recenze koncertů, výstav, knih a filmů; ty zastupují v četnosti výskytu žánrů druhé místo. Reportáže, které se umístily na třetím místě v pořadí výskytu, přinesly informace o současném politickém, ekonomickém a kulturním dění; v sobotu v pořadu Modeshau přinesl informace o dění na módních přehlídkách výjimečně ve čtyřech reportážích. Ve shodném počtu se objevily portréty, jež vykreslily život sportovce, novinářky a hudebníka, a komentáře se vztahovaly k politickému dění, k uměleckému počínu a k dění ve světě show-businessu.

¹⁰³ Rozhovor s jedním hostem, který je rozdělený na několik vstupů hudebními skladbami, považujeme za jedno publicistické sdělení. Analogicky toto platí i pro portrét.

Graf 4 – Poměr četnosti výskytu odvysílaných publicistických žánrů v užším slova smyslu

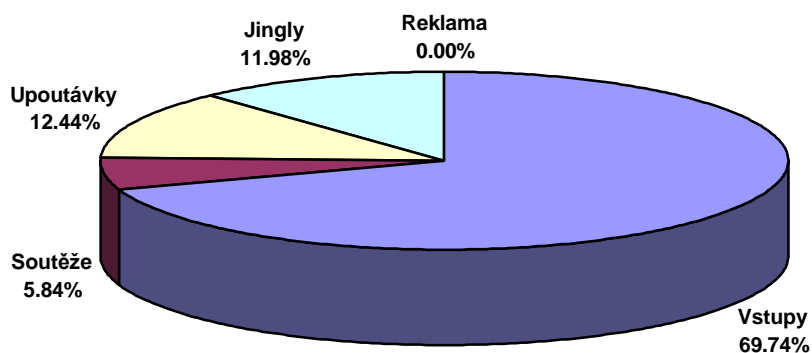
Graf 5 – Procentuální vyjádření poměrů délky odvysílaných publicistických žánrů v užším slova smyslu

4.4.4.3 Ostatní mluvené slovo

Mluvené slovo se nakonec vyskytovalo také v mluvených vstupech, které nemají zpravodajskou nebo publicistickou povahu a které nelze zařadit do žádné kategorie žurnalistického žánru. Bylo zastoupeno těmito prvky: vstupy moderátora, upoutávkami, jingly, soutěžemi. Vysílání neobsahovalo reklamu.

Graf 6 – Procentuální poměr mezi složkami ostatního mluveného slova

Je zřejmé, že ve vysílání převládají prosté vstupy moderátorů, které ohlašují aktuální čas, odehranou nebo chystanou píseň, ohlašují následující pořady, zpravodajské bloky, udržují také kontakt mezi stanicí a posluchačem. Jsou tedy přirozenou a nezbytnou částí vysílání. Proto i ostatní mluvené slovo Radia Wave obsahuje skoro 70 % takových vstupů. Dalším běžným obsahem vysílání rádií jsou upoutávky na chystané pořady, ty zabíraly 12,44 % vysílacího času ostatních mluvených vstupů. Další část – 11,98 % - tvořily identifikační jingly stanice a jingly jednotlivých pořadů.

Zjistili jsme, že vzorek vysílání překvapivě neobsahoval žádnou reklamu. Obsahoval pouze upoutávku na soutěž rockových kapel, odvysílanou každý den dvakrát až čtyřikrát, kterou vyhlášoval Český rozhlas. Nejednalo se tedy o reklamu, jelikož nebylo inzerováno žádné zboží nebo služby za účelem zisku, je tedy počítána mezi upoutávkami. To, že vysílání neobsahuje reklamu, považujeme za přirozené, protože Radio Wave je veřejnoprávní stanicí. Média tohoto typu mají tendenci podíl reklamy minimalizovat nebo ji naprosto vyloučit, jako se to stalo v tomto případě.

4.5 Zodpovězení výzkumných otázek

Dalším krokem, který přichází po analýze vzorku vysílání, je zodpovězení výzkumných otázek, spojené s potvrzením nebo vyvrácením hypotéz.

Jaké žánry hudby vysílá tato stanice?

Předpokládali jsme, že Radio Wave bude vysílat převážně tyto žánry: indie rock, alternative rock, nu folk, elektronické žánry, indie a electropop a alternativní hip hop. Z dat získaných analýzou jsme zjistili, že tyto žánry ve vysílání skutečně figurují, a to na předních místech v pořadí: indie rock, hip hop, electronica, indie pop, electropop, alternative rock. Pouze folkové žánry se umístily až za žánr disco a dance, ovšem také se nachází v první desítce nejčastějších hudebních žánrů (plný výčet žánrů skladeb, které obsahuje playlist Radia Wave, je uveden výše v Tabulce 4). **Hypotéza H1 je tedy potvrzena.**

Jaký je poměr české a zahraniční hudební tvorby?

Analýzou jsme zjistili, že poměr české a zahraniční hudební tvorby činí 3,72 % ku 96,28 %, což je přibližně o šest procent méně, než jsme předpokládali. Rozdíl oproti předpokladu je poměrně výrazný, můžeme tedy tvrdit, že **hypotéza H2 je vyvrácena.**

Jaký je poměr mluveného slova a hudby?

Zjistili jsme, že poměr mluveného slova a hudby u Radia Wave činí 21,77 % ku 78,23 %. Toto procento výskytu mluveného slova ve vysílání je tedy o více než pět procent víc, než jsme v hypotéze minimálně předpokládali. **Hypotéza H3 je tedy potvrzena.**

Jaké žánry mají publicistická sdělení, vysílaná na Radiu Wave?

Provedenou analýzou a sledováním publicistických žánrů jsme shledali, že sdělení ve vysílání Radia Wave nesou žánry: zpráva, pozvánka, komentář, rozhovor, recenze, portrét a reportáž. Tato publicistická sdělení v širším slova smyslu zabrala 59,87 % podílu mluveného slova, zbytek 40,13 % tvořily vstupy moderátora, soutěže, jingly a upoutávky na pořady. Všechny žánry, které hypotéza předpokládá, vzorek skutečně zahrnoval, můžeme tedy říci, že **hypotéza H4 je potvrzena.**

5. Závěr

Tato práce se zabývala stanicí ČRo 4 – Radio Wave a jejím programovým formátem. Poskytla informace o její historii a s použitím rešerší určila její proklamovaný formát. Ten se pomocí kvantitativní obsahové analýzy vybraného vzorku vysílání pokusila ověřit, v rámci předem definovaných kritérií a parametrů. Pro potřeby analýzy a ověření formátu Radia Wave jsme nejprve nastolili pomocí citací odborníků a rešerší definici pojmu programový formát a uvedli jsme návrh, jak je možné jej určit. Pro potřeby analýzy jsme dále definovali žánry publicistických sdělení, hudebních skladeb a také pomocných pojmů. Rešeršovali jsme také základní typy formátových šablon, které platí především pro komerční stanice. Byla provedena kvantitativní obsahová analýza týdenního vzorku vysílání Radia Wave a byla získána data, pomocí nich ověřeny pracovní hypotézy.

V závěru tak můžeme odpovědět na hlavní výzkumnou otázku této práce. Jaký je tedy programový formát Radia Wave? Shrňme tedy zjištěná data a určíme tak jedinečný programový formát a programovou strukturu a náplň této stanice v rámci parametrů naší práce:

ČRo 4 - Radio Wave je veřejnoprávní stanice s cílovou skupinou mladých posluchačů ve věku 15 – 30 let, která vysílá dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu. Její programová nabídka se skládá primárně z hudby a je doplněna mluveným slovem. Hudební formát stanice bychom mohli specifikovat jako formát s velmi širokým rozpětím hudebních žánrů, od mainstreamových (pop, rock apod.), přes alternativní (indie rock, indie pop, alternative rock, nu-folk apod.), až po okrajové (industrial, gothic rock apod.). V playlistu převládají žánry indie rock, hip hop, electronica, indie pop a electropop. Z celkové hudební skladby vysílání zahrnuje 3,72 % česká hudební produkce. Podíl mluveného slova a hudby činí 21,77 % ku 78,23 %.

Mluvené slovo obsahuje zpravodajství, publicistiku a ostatní mluvené slovo (vstupy, soutěže, upoutávky, jingly) v poměru 21,45 % ku 38,42 % ku 40,13 %. Zpravodajství se objevuje každý den v blocích o délce 100 – 150 s, o frekvenci 8 – 10 zpravodajských bloků denně; navíc pak ve dvou speciálních sportovních zpravodajských blocích dvakrát ve všední den. Publicistika je zastoupena v žánrech rozhovor, recenze, reportáž, komentář a portrét; věnuje se širokému spektru témat, které

pokrývají zájmy mladých posluchačů, na prvním místě kulturu a umění (hudba, divadlo, film, výstavy, knihy), dále sport, školství, aktuální publicistiku věnovanou politickým, ekonomickým a společensky závažným i odlehčeným tématům.

Díky těmto získaným poznatkům a pomocí pracovních hypotéz se nám podařilo potvrdit či vyvrátit tvrzení, která o své programové náplni tvrdila stanice Radio Wave - ověřili jsme tak jeho programový formát.

Potvrdili jsme, že se stanice svým posluchačům nabízí pestrou žánrovou skladbu nekomerční hudby. Vyvrátili jsme tvrzení, že česká hudební produkce zastupuje v playlistu více jak 10 %. Ověřili jsme, že mluvené slovo zastupuje ve vysílání více jak 15 %. Potvrdili jsme, že významnou část mluveného slova zabírají různé druhy publicistických žánrů: recenze, pozvánky, reportáže a dlouhé rozhovory. Tímto je programový formát stanice potvrzený, pouze nesouhlasí zjištěný poměr české hudební produkce ve vzorku s proklamovaným poměrem.

Na závěr se pokusíme přiřadit programový formát k některým z typů formátů komerčních stanic, které jsme jako možné typy nabídli v podkapitole 2.6 Programový formát Radia Wave. Radio Wave se svým programovým formátem nejvíce blíží typu Euro AC – alternativní hudba. V Radiu Wave jsou totiž v playlistu zařazeny neznámé nekomerční skladby a velmi bohaté zastoupení má evropská tvorba.

Ovšem můžeme objevit i prvky jiného formátu - Urban Contemporary (v evropském pojetí). Radio Wave totiž zařazuje nejen alternativní skladby, ale i skladby se žánry pro velmi náročné posluchače, jako je jazz, ethno a různé okrajové žánry elektronické hudby. Pro prvky Urban Contemporary také svědčí fakt, že žánrový záběr je velmi široký a jde napříč rozdílnými žánry. Radio Wave také zařazuje skladby s dlouhou stopáží, což je také charakteristickým jevem formátu UC; taktéž můžeme říci, že jazykové projevy moderátorů Radia Wave nejsou konformní, užívají obecnou češtinu, někdy nespisovný jazyk, či dokonce studentský slang. Můžeme tedy tvrdit, že Radio Wave svým programovým formátem odpovídá směsi komerčních formátů Euro AC a Urban Contemporary.

6. Anotace

ANOTACE

Autor: Morávková Jitka

Instituce: Katedra žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého

Název práce: Ověření programového formátu Radia Wave

Vedoucí práce: Mgr. Alexander Mencl

Počet znaků: 115 171

Počet příloh: 6

Počet titulů použité literatury: 22

Klíčová slova:

Rozhlasový formát, programový formát, Radio Wave, proces diferenciací rozhlasových stanic, typologie programových formátů, žánry současné hudby, kvantitativní obsahová analýza

Tato práce se zabývá Radiem Wave a jeho programovým formátem. Cílem práce je ověřit, zda skutečný programový formát odpovídá tomu, co o sobě Radio Wave oficiálně tvrdí. Práce má dvě části; v teoretické části je nejprve nastíněna historie Českého rozhlasu a Radia Wave, poté je definován pojem programový formát pomocí odborných definic a rešerší. Jsou popsány parametry, které jsou pro formát určující, přiblížena je také typologie komerčních formátů. Jsou definovány pojmy potřebné pro následnou analýzu, následně je popsána metodologie užití kvantitativní obsahové analýzy, která je aplikována na týdenní vzorek vysílání. Analytická část pak prezentuje výsledky provedené obsahové analýzy a určuje tak programový formát Radia Wave. V závěru je pak formát ověřen a přirovnán k typům komerčních formátů.

ANNOTATION

Author: Morávková Jitka

Institution: Department of Journalism, Philosophical Faculty, Palacký University

Name of the thesis: Verification of the Radio Wave Programming Format

Head of the thesis: Mgr. Alexander Mencl

Number of characters: 115 171

Number of supplements: 6

Number of book titles used: 22

Key words:

Radio format, programming format, Radio Wave, radio stations differentiation process, programming formats typology, contemporary music genres, quantitative content analysis

This bachelor thesis is focusing on Radio Wave and its programming format. The aim of the thesis is to verify if the real broadcast program corresponds with the official format declaration. The theoretical part deals with the short description of the Czech radio history and the history of Radio Wave. Then the term “programming format” is defined by the help of experts’ definition and background researches; the segments and the types of the commercial programming formats are described. The next chapter deals with the claimed Radio Wave format. Then the theoretical part defines the key terms for the following analysis. The next chapter describes the used methodology of quantitative content analysis which is applied in the analytical part. The results are presented and the Radio wave format is designated. The conclusion brings the verification and assignment of Radio Wave to several types of the commercial programming formats.

7. Seznam použité literatury

7.1 Seznam použité a citované literatury

- BARTOŠEK, J. *Žurnalistika. Úvod do studia*. Olomouc, 1997.
- BOČÁK, M. – RUSNÁK, J. Na ceste za poslucháčom a divákom. Poznámky o trendech v programovaní v elektronických médiách. In *Média dnes. Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. Olomouc, 2008.
- BOČÁK, M. Formát v mediálních študiách: terminologické úvahy. In *Média a text II*. Prešov, 2008.
- CENKOVÁ, R. Formátovanie slovenských komerčných rádií. In *Média a text II*. Prešov, 2008.
- DE FLEUR, M. L. – BALLOVÁ, S. J. *Teorie masové komunikace*. Praha, 1996.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha, 1993.
- JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc, 2005.
- JÍLEK, V. *Psaná publicistická sdělení v kontextu teorie komunikace*. Olomouc, 2004.
- KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií v datech. Rozhlas – Televize – Mediální právo*. Praha, 2003.
- MARŠÍK, J. *Úvod do teorie rozhlasového programu*. Praha, 1995.
- MARŠÍK, J. *Výběrový slovníček termínů slovenské rozhlasové tvorby*. Praha, 1999.
- MCFARLAND, D.T. *Future radio programming strategies*. London, 1997.
- OSVALDOVÁ, B. – HALADA, J. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha, 1999.
- PEČOVÁ, B. Selfpromotion v televizi. Upoutávky, kampaně, vymezení značky. In *Mediální teorie a praxe*. Olomouc, 2008.
- SADIE, S. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians. Second Edition*. London, 2001.
- SCHELLMANN, B. – GAIDA, P. *Média. Základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha, 2004.
- SCHULZ, W - SCHERER, H. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha, 2004.
- ŠMÍD, M. *Stručný slovník elektronických médií*. Praha, 1995.

TÚMA, J. Profese redaktora ve veřejnoprávním rozhlasu v kontextu strukturálních a technologických proměn. Základní vymezení a historické proměny žánrů. In *Zvůle médií*. Praha, 2006.

VOTAVOVÁ, J. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu*. Praha, 1993.

VLČEK, J. *Rockové směry a styly*. Praha, 1988.

WELLS, A. – HAKANEN, E. A. *Mass media and society*. Greenwood, 1997.

7.2 Internetové články a zdroje

DRESLER, R. *Malý lexikon rozhlasových formátů* [online]. 25. března 2002 [cit. 2009-04-08]. URL: <<http://www.radiotv.cz/radio-clanky/896/maly-lexikon-rozhlasovych-formatu.html>>

KOTRBA, Š. *Český rozhlas Radio Wave na vlně 100,7 FM. Příloha k usnesení Rady Českého rozhlasu ze dne 28. 2. 2007* [online]. 2. března 2007 [cit. 2009-04-07] URL: <http://media.rozhlas.cz/digital/vysilani/_binary/00513803.pdf>

PROKOP, D. *Rada Českého rozhlasu obvinila Rádio Wave z propagace fašismu* [online]. 20. října 2008 [cit. 2009-04-07] URL: <http://zpravy.idnes.cz/rada-cro-obvinila-radio-wave-z-propagace-fasismu-ft4media.asp?c=A081024_183239_media_dp>

SEHNALOVÁ, R. *Rádio na prahu nového tisíciletí*. In *Strategie* [online]. 19. června 2000 [cit. 2009-04-01] URL: <<http://www.strategie.cz/scripts/detail.php?id=8245>>

VACKOVÁ, B. *Média a veřejná služba*. In *Revue pro média* [online]. Roč. 4, č. 7. Brno, Březen 2004. c2004 [cit. 2009-03-03]. URL: <<http://fss.muni.cz/rpm/archiv.htm>>

VLČEK, J. *Formáty rozhlasových stanic*. In *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1998* [online]. c1999 [cit. 2009-04-04]. URL: <<http://www.rrtv.cz/cz/static/zpravy/index.htm>>

VLČEK, J. Formát vysílání rozhlasových stanic a jeho proměny v ČR. In: *Zpráva o stavu vysílání a činnosti rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání 1999* [online]. c2000 [cit. 2009-04-04]. URL: <<http://www.rrtv.cz/cz/static/zpravy/index.htm>>

Radium – Frequent questions and answers [online]. c2002-2005 [cit. 2009-04-08] URL: <<http://www.rozhlas.cz/radium/faq/>>

Před Českým rozhlasem se demonstrovalo [online]. 28. října 2008 [cit. 2009-04-05]. URL: <<http://www.digizone.cz/clanky/pred-ceskym-rozhlasem-se-demonstrovalo/>>

<http://www.rozhlas.cz>

<http://www.wave.cz>

<http://www.rrtv.cz>

<http://www.rozhlas.cz/rada/>

<http://www.digizone.cz>

7.3 Další zdroje

Zákon o Českém rozhlase 484/1991 Sb.

Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2006.

Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2007.

Zpráva o stavu vysílání a činnosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2008.

8. Seznam vyobrazených tabulek a grafů

Tabulka 1 – Procentuální zastoupení věkových skupin mezi posluchači (str. 22)

Tabulka 2 – Počet odehraných skladeb ve dnech vzorového týdne (str. 46)

Tabulka 3 – Počet skladeb daných žánrů ve dnech vzorového týdne (str.47)

Tabulka 4 – Procentuální poměr žánrů ve vysílání Radia Wave (str. 48)

Tabulka 5 – Počet českých písní odvysílaných ve dnech daného týdne (str. 41)

Tabulka 6 – Délka odvysílaného mluveného slova různých žánrů ve vysílání ve dnech vzorového týdne (v sekundách) (str. 51)

Tabulka 7 – Výskyt zpravodajských sdělení ve dnech vzorového týdne (str. 52)

Tabulka 8 – Výskyt publicistických sdělení v užším slova smyslu ve dnech vzorového týdne (str. 53)

Graf 1 – Poměr české a zahraniční hudby ve vysílání (str. 50)

Graf 2 – Poměr hudby a mluveného slova ve vysílání (str. 50)

Graf 3 – Poměr zpravodajství, publicistiky a ostatního mluveného slova (str. 52)

Graf 4 – Poměr četnosti výskytu odvysílaných publicistických žánrů v užším slova smyslu (str. 54)

Graf 5 – Procentuální vyjádření poměrů délky odvysílaných publicistických žánrů v užším slova smyslu (str. 54)

Graf 6 – Procentuální poměr mezi složkami mluveného slova (str. 55)

9. Přílohy

Příloha 1 – Profil posluchače Radia Wave, který popsal člen Rady Českého rozhlasu Š. Kotrba ve své analýze.

Stanice svým programovým formátem patří do kategorie Urban Contemporary. Rozsah cílových skupin je definován věkově v rozsahu 18 – 35 let. Alternativní hudební a kulturně publicistický formát pro mladou a „nespokojenou“ městskou populaci, široký playlist obsahuje vše od „nekomerčního“ poprocku přes jazz, etno až po house.

Typickým posluchačem tohoto studia je středoškolský či vysokoškolský student z města a jeho okolí – typicky z Prahy a ze Středočeského kraje, bez vlastního stálého příjmu, se zájmem o sport a aktivní prožívání volného času. Největší část posluchačů – cca 51% – je ve věku 20-29 let, 30% posluchačů je ve věku 12-19 let. Posluchač je plně digitálně gramotný na úrovni standardu ECDL, vlastní a umí používat jak počítač, tak multimediální mobilní telefon a přenosné audio- a videotechnologie. Orientuje se v populární hudbě, filmu, počítačových hrách a jeho kulturní i hudební vkus jsou vyhraněné. Je divákem televize Óčko, občasným divákem ČT 2. JE aktivním návštěvníkem kulturních akcí v klubech.

Další skupinu posluchačů tvoří muži i ženy starší 25 let se zájmem o „pouliční“ a nestandardní sporty (futsal, skateboard, inlay bruslení, snowboard, rekreační horolezectví a turistika, jízda na horském či trekingovém kole, akrobacie apod.), současnou progresivní hudbu, kulturu a aktivní návštěvníci alternativních kulturních a sportovních zařízení v Praze a jejím okolí.

Třetí skupinu tvoří žáci posledních ročníků základní školy se zájmem o aktivní prožívání volného času. Právě volnočasové aktivity mládeže ve městě jsou jedním z primárních témat stanice.

Příloha 2 - Logo Radia Wave

Příloha 3 – Příloha Výroční zprávy Rady Českého rozhlasu za rok 2008.

Počet posluchačů stanic Českého rozhlasu dle věkových skupin

Rozhlas včera:	12-19 let		20-29 let		30-39 let		40-49 let		50-59 let		60-69 let		70-79 let		Celkem	
	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %	tis.	ř. %
ČRo 1 Radiožurnál	14	2	55	7,7	136	18,8	119	16,4	181	25,1	138	19,1	79	10,9	722	100
ČRo 2 Praha	3	0,8	15	3,6	22	5,3	30	7,3	81	19,4	130	31	137	32,7	418	100
ČRo 3 Vltava	2	2,4	12	16,2	10	13,8	8	11,1	17	22,4	8	10,5	18	23,5	76	100
ČRo 4 - Rádio Wave*	1	15,4	7	70,2	1	6,3	1	8	0	0	0	0	0	0	9	100
ČRo 6	2	7	1	3,5	1	4,7	2	6,7	6	20,7	8	28,7	8	28,7	27	100
Celoplošné stanice ČRo celkem	23	2	82	7,1	158	13,7	150	13	265	22,9	259	22,5	217	18,8	1154	100
ČRo Brno	2	1,1	2	1	9	5	22	11,9	35	19	69	37,3	46	24,8	184	100
ČRo České Budějovice	1	1,1	2	1,7	5	5,4	6	6,1	18	19,6	34	35,9	28	30,2	94	100
ČRo Hradec Králové	1	1,8	2	4,8	1	2,3	3	6,3	12	25,2	17	36	11	23,6	47	100
ČRo Olomouc	1	1,5	1	1,7	4	6,4	3	5,2	16	25,4	15	24,2	22	35,6	62	100
ČRo Ostrava	0	0	2	2,7	2	2,6	5	6,8	17	24,8	30	44,6	12	18,6	67	100
ČRo Pardubice	0	0	3	20,4	1	3,7	2	11,7	3	17,4	2	11,6	6	35,2	17	100
ČRo Plzeň	0	0	2	2,4	3	3	11	10,6	24	23,5	35	34,9	26	25,5	101	100
ČRo Regina	0	1,4	1	3,5	6	21,4	5	16,9	3	8,5	9	32	5	16,4	30	100
ČRo Region (Jihlava)	0	3,6	2	14,1	2	14,7	2	13,1	3	22,6	2	19	2	12,9	13	100
ČRo Region (Střední Čechy)	0	1,9	0	0	1	6,6	2	14,9	4	25	5	34,6	3	17	16	100
ČRo Sever	1	2,4	3	7,2	1	3,7	5	12,7	12	31,2	15	37,8	2	5	39	100
Regionální stanice ČRo celkem	7	1,1	20	3,1	35	5,3	65	10	143	22	226	34,6	157	24	653	100
ČRo D-dur **																3
ČRo Leonardo**																5
ČRo Rádio Česko**																8
Český rozhlas celkem	30	1,7	100	5,9	185	10,9	204	12	385	22,6	450	26,5	349	20,5	1702	100

Zdroj dat: RADIO PROJEKT 2008 2. - 3. kvartál (1.4.2008 - 30.9.2008)

*vzhledem k malým četnostem jsou uvedené údaje pouze orientační

** podrobnější údaje o struktuře stanic neuvádíme vzhledem k malým četnostem

Poznámka:

Souhrnné řádky (Celoplošné stanice ČRo celkem, Regionální stanice ČRo celkem a Český rozhlas celkem) nejsou prostými součty příslušných sloupců. Rozdíl vzniká tím, že část respondentů poslouchá více než jednu stanicí dané kategorie. Objevují se v publiku každé z nich, ale v součtu jsou započítáni pouze jednou.

Příloha 4 – Hodinová analýza vysílání Radia Wave, příloha Výroční zprávy Rady Českého rozhlasu za rok 2008.

Celoplošné a digitální stanice EBU kategorie	ČRo Radio Wave	
	vysílání	výroba
[počet hodin v roce 2008]		
Zprávy a informace (vč. publicistiky)	1,681	1,141
Sport	113	79
Zábava	58	43
Věda a vzdělávání	30	20
Náboženské pořady	39	29
Dramatizace, hry, feature, četba	3	3
Jiné slovesné pořady	12	6
Pop / Rock / Hip hop	4,425	3,703
Klasická / lehká klasická hudba	0	0
Střední proud	0	0
Jiná hudba (jazz, country, folk...)	2,212	1,850
Autoanonce	192	3
Reklama	19	0
Celkem hodin vysílání	8,784	6,877

Příloha 5 – Tabulka poměru mužských a ženských posluchačů u stanic Českého rozhlasu

Rádia včera	Muž		Žena	
	tis.	ř.%	tis.	ř.%
ČRo 1 Radiožurnál	438	60,7	284	39,3
ČRo 2 Praha	182	43,5	236	56,5
ČRo 3 Vltava	47	62,1	29	37,9
ČRo 4 - Rádio Wave*	9	91,2	1	8,8
ČRo 6	17	61,9	10	38,1
Celoplošné stanice ČRo celkem	632	54,7	522	45,3
ČRo Brno	71	38,3	114	61,7
ČRo České Budějovice	38	40,4	56	59,6
ČRo Hradec Králové	20	43,5	27	56,5
ČRo Olomouc	25	40,7	37	59,3
ČRo Ostrava	27	40,6	40	59,4
ČRo Pardubice	10	57,9	7	42,1
ČRo Plzeň	55	54,1	46	45,9
ČRo Regina	16	54,6	13	45,4
ČRo Region (Jihlava)	7	53,5	6	46,5
ČRo Region (Střední Čechy)	9	56,6	7	43,4
ČRo Sever	24	60,9	15	39,1
Regionální stanice ČRo celkem	290	44,4	363	55,6
ČRo D-dur **				
ČRo Leonardo**				
ČRo Rádio Česko**				
Český rozhlas celkem	864	50,8	838	49,2

Zdroj dat: RADIO PROJEKT 2008 2. - 3. kvartál (1.4.2008 - 30.9.2008)

* vzhledem k malým četnostem jsou uvedené údaje pouze orientační

** podrobnější údaje o struktuře stanic neuvádíme vzhledem k malým četnostem

Příloha 6 – Týdenní programové vysílací schéma Radia Wave k 9. 2. 2009

Pondělí

00:00 - 02:00 - Repríza Dubový High
02:00 - 03:00 - Repríza Guestlist
03:00 - 05:00 - Repríza Dark Wave
05:00 - 07:00 - Repríza Stopáž
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 12:00 - První vlna
12:00 - 13:00 - Music Check
13:00 - 17:00 - Odpolední session
17:00 - 19:00 - Sport's Take
19:00 - 20:00 - Stage
20:00 - 21:00 - WavetroniQ
21:00 - 22:00 - S mikrofonem na točenou
22:00 - 00:00 - The Best Damn Rap Show

Úterý

00:00 - 02:00 - Repríza Selector
02:00 - 03:00 - Repríza Universum
03:00 - 04:00 - Music Check
04:00 - 05:00 - Repríza Bourání
05:00 - 07:00 - Repríza Stopáž
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 12:00 - První vlna
12:00 - 13:00 - Music Check
13:00 - 17:00 - Odpolední session
17:00 - 19:00 - Factory Radia Wave
19:00 - 20:00 - Natural Bridge
20:00 - 21:00 - Scanner
21:00 - 22:00 - Klystýr
22:00 - 00:00 - Out of Step

Středa

00:00 - 02:00 - Repríza Drop Out
02:00 - 03:00 - Repríza S mikrofonem na točenou
03:00 - 05:00 - Repríza Friday Ripple
05:00 - 07:00 - Repríza Wavesound
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 12:00 - První vlna
12:00 - 13:00 - Music Check
13:00 - 17:00 - Odpolední session
17:00 - 18:00 - Music Check
18:00 - 19:00 - Bourání
19:00 - 21:00 - Dubový High
21:00 - 22:00 - Rentgen
22:00 - 00:00 - Dark Wave

Čtvrtek

00:00 - 02:00 - Repríza Worldwide
02:00 - 03:00 - Repríza Klystýr
03:00 - 05:00 - Repríza Beatcase
05:00 - 07:00 - Repríza Sport's Take
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 12:00 - První vlna

12:00 - 13:00 - Music Check
13:00 - 17:00 - Odpolední session
17:00 - 19:00 - Zpoždění
19:00 - 20:00 - Stage
20:00 - 21:00 - Pořad na druhou
21:00 - 22:00 - Guestlist
22:00 - 00:00 - Evil Heat

Pátek

00:00 - 01:00 - Repríza Natural Bridge
01:00 - 02:00 - Repríza Scanner
02:00 - 03:00 - Repríza Vizionáři
03:00 - 05:00 - Repríza Cookin'
05:00 - 06:00 - Repríza Casablanca
06:00 - 07:00 - Repríza Modeschau
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 12:00 - První vlna
12:00 - 13:00 - Music Check
13:00 - 17:00 - Odpolední session
17:00 - 19:00 - Friday Ripple
19:00 - 21:00 - Beatcase
21:00 - 22:00 - Universum
22:00 - 00:00 - Wavesound

Sobota

00:00 - 02:00 - Repríza Grundfunk
02:00 - 03:00 - Repríza World Music Box
03:00 - 05:00 - Repríza The Best Damn Rap Show
05:00 - 06:00 - Repríza Pořad na druhou
06:00 - 07:00 - Repríza WavetroniQ
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 11:00 - Víkendový proud
11:00 - 12:00 - Modeschau
12:00 - 14:00 - Worldwide
14:00 - 17:00 - Víkendový příliv
17:00 - 19:00 - Stopáž
19:00 - 21:00 - Cookin'
21:00 - 22:00 - Vizionáři
22:00 - 00:00 - Selector

Neděle

00:00 - 02:00 - Repríza Evil Heat
02:00 - 03:00 - Repríza Rentgen
03:00 - 05:00 - Repríza Out of Step
05:00 - 07:00 - Repríza Zpoždění
07:00 - 08:00 - Music Check
08:00 - 11:00 - Víkendový proud
11:00 - 12:00 - Casablanca
12:00 - 14:00 - Repríza pořadu Factory Radia Wave
14:00 - 17:00 - Víkendový příliv
17:00 - 19:00 - Stopáž
19:00 - 21:00 - Drop Out
21:00 - 22:00 - World Music Box
22:00 - 00:00 - Grundfunk